

Saksbehandler: Svein Mathias Køhn

Referanser: KR 11 /13, SKR 05/13

Saksdokumenter:

Årsplan 2013 for Kirkerådet, Mellomkirkelig råd og Samisk kirkeråd
Intern tilbaksplan 2013

Årsplan 2013 - de sentralkirkelige råd - KR, MKR og SKR

Sammendrag

Årsplan for de sentralkirkelige råd er utarbeidet på bakgrunn av Kirkemøtets føringer og Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementets tildelingsbrev. Det foreliggende dokument er resultat av en lengre prosess i avdelingene og i ledelsen. Den fremlagte planen inndeler virksomheten i 9 områder med hovedmål og delmål.

Det har vært arbeidet for å tydeliggjøre målene. Årsplanen er tilpasset de økonomiske rammene.

Mellomkirkelig råd bes om å konsentrere seg om det som gjelder avdeling for økumenikk og internasjonale spørsmål, s. 19-23 og kapitel 7.

Vedlagt følger også intern årsplan for avdeling for økumenikk og internasjonale spørsmål som beskriver avdelingens planer mer detaljert.

Forslag til vedtak

Mellomkirkelig vedtar det fremlagte forslag til årsplan for rådets arbeid i 2013 med de endringer som fremkom i møtet.

Saksorientering

Bakgrunn

De sentralkirkelige råd har som hovedfunksjon å være:

Strategiorgan.

Utvikle holdninger og ideer og samordne prioriteringer og innsatsområder i forhold til bredden av kirkens medlemmer og innen menighetsarbeidet.

Samordningsorgan

Bidra til tjenlig fordeling av ansvar og oppgaver mellom instanser som har et arbeid rettet mot menighetene på vegne av vår kirke.

Service- og kompetanseorgan

Drive service, utrednings- og informasjonsarbeid overfor kirkelige ansatte, organer, offentlige myndigheter, massemedia m.v.

Forvaltningsorgan

Ivareta de oppgaver som Kirkemøtet og rådene er tillagt i medhold av lover, forskrifter og instruksjer.

Kirkerådet skal i henhold til kirkelovens § 25 iverksette Kirkemøtets beslutninger og lede arbeidet mellom Kirkemøtets samlinger. Kirkemøterelaterte saker er en vesentlig del av planen.

Kirkerådet skal også følge opp kravene i Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementets tildelingsbrev. Dette innebærer å arbeide i samsvar med det statlige økonomireglement og de krav det stiller til virksomhetsstyring. Dette omhandler:

- Mål og resultatstyring
- Pålitelig regnskapsrapportering og økonomiforvaltning
- Overholdelse av lover og regler

Regjeringens kirkepolitikk legger særlig vekt på:

- Den norske kirke er en viktig bærer av den kristne kulturarven og spiller en betydelig rolle som verdiformidler og verdiinstitusjon.
- Den norske kirke skal videreføres og utvikles som en åpen og demokratisk folkekirke
- Den norske kirke skal være landsdekkende, lokalt forankret, med plass for ulike religiøse behov, erfaringer og teologiske retninger

Statlige virksomheter er svært forskjellige. Rammeverket skal fylles med innhold, tilpasses og benyttes slik at det blir til nytte for den enkelte virksomhet. Det har vært arbeidet med å tilpasse det statlige regelverket til Kirkerådets egenart.

Det følger av Den norske kirkes egenart som trossamfunn at det er Kirkemøtet og rådene som på selvstendig grunnlag må fastsette mål og strategier for kirkens virksomhet. Statens ansvar er i første rekke knyttet til de rettslige, organisatoriske og økonomiske rammebetingelsene for kirken.

Noen oppgaver, slik som oppfølging av plandokumenter for Den norske kirke, berører all aktivitet i sokn, fellesråd, bispedømmeråd og Kirkeråd. Det er krevende å skille den rolle Kirkerådet har som statlig forvaltningsorgan og den rolle Kirkerådet har som Kirkemøtets sekretariat. I årsplanen er det derfor tatt med et punkt som omhandler Den norske kirke på nasjonalt nivå.

Kirkerådet er i et dilemma når fagområdene skal planlegges og gjennomføres. Det er verken personalressurser eller økonomiressurser til å gjennomføre alle. Planen inneholder derfor en stram prioritering over det som er planlagt gjennomført i 2013.

Alle statlige virksomheter har et samfunnsoppdrag de skal levere! Den norske kirke er omtalt i Prop 1 S 2012-2013 der det står et pkt. 2.8 En levende folkekirke.

Tredje avsnitt lyder:

Med sine 3,8 millioner medlemmer er Den norske kirke det klart største trossamfunnet i Norge. Både historisk og kulturelt står kirken i en særstilling. I ny pgf. 16 i Grunnloven står det nå: «Den norske kirke, en evangelisk luthersk kirke, forbliver Norges Folkekirke». Bestemmelsen viser tilbake i historien, samtidig som den peker framover. Regjeringen har som mål å legge til rette for at Den norske kirke skal kunne videreutvikles som en åpen og inkluderende folkekirke, med plass for ulike teologiske retninger og religiøse behov.

Det er et mål å utnytte ressursene best mulig. Det skjer ved å arbeide målrettet og ved å være til for kirkens brukere: menigheter og medlemmer i Den norske kirke. Dette er ofte vanskelig å måle uten å bruke omfattende brukerundersøkelser.

Det har vært forutsatt i rådsbehandlingene at Mellomkirkelig råd og Samisk kirkeråd har faglig selvstendig ansvar for å fastsette planer innenfor sine ansvarsområder, men at Kirkerådet er det organ som har det økonomiske ansvar for den samlede virksomhet og dermed fatter det endelige vedtak om den helhetlige årsplan.

Planens disposisjon og oppbygging

Årsplanen for 2013 er inndelt i 9 områder med hovedområder, delmål og tiltak.

Disse hovedområdene er:

1. Stat – kirke
2. Barn, unge og trosopplæring
3. Gudstjenesteliv
4. Organisasjon og forvaltning
5. Diakoni
6. Kirkemusikk og kultur
7. Økumenikk og internasjonale spørsmål
8. Samisk kirkeliv

9. Kommunikasjon og IKT

Det har vært arbeidet med å tilpasse målene til Kirkemøtets strategidokument og departementets tildelingsbrev. Der det er relevant, er det i delmålene henvisning til vedtak fra Kirkemøtet. Det arbeides med å knytte aktivitet og økonomi tettere sammen.

Fra 1.1.2013 tar Kirkerådet og bispedømmerådene i bruk ny statlig kontoplan i regnskapsføringen. I 2012 ble det utarbeidet en ny felles kontostreng som også Kirkerådet og bispedømmerådene vil benytte. Denne er bygget opp slik at alle transaksjoner skal registreres på formål. Formålskodene som skal benyttes er felles for Kirkerådet og bispedømmerådene. Denne standarden bygger på Norsk Standard Kontoplan – NS 4102. Dette gir oss et regnskapsopplegg som er lettere å benytte når relasjonene til staten endres, også på dette området.

Årsplanen inneholder ikke all aktivitet. For og ”spisse” planen er kun de viktigste oppgaver og mål tatt inn. Mange oppgaver og aktiviteter som går igjen fra år til år og som det ikke er noe spesiell satsing på, er ikke med i dette dokumentet. Videre inneholder ikke saksdokumentet til Kirkerådet tiltakene som er planlagt for å nå målene. Bakgrunnen for dette er at årspandokumentet skal bli et bedre styringsdokument. Planen er dermed ikke utfyllende for alt som gjøres i sekretariatet.

Behandlingen av Årsplan må sees i sammenheng med behandling av Kirkerådets budsjett (KR 0x/13) og behandlingen av OVF-tildelingene (KR xx6/13). Aktiviteten på de enkelte fagområder og mål må gjennomføres innenfor de økonomiske rammene som er til disposisjon.

Mellomkirkelig råd og Samisk kirkeråd er ikke i samme grad som Kirkerådet forvaltningsorgan, de er opprettet som fagorganer. Deres mandater medfører at deres virksomhet i sterkere grad preges av eksterne relasjoner.

Bruk av risikostyring

Fra departementets side har det blitt lagt som en føring at Kirkerådet skal jobbe med risikostyring. Arbeidet med risikoanalyse startet opp i Kirkerådets sekretariatet våren 2008.

Direktoratet for statlig økonomistyring (DFØ), som Kirkerådet og bispedømmerådene benytter til sin lønns- og regnskapsføring, har utarbeidet et metodedokument om saken. Dette har vært lagt til grunn for arbeidet i Kirkerådet, også fordi Riksrevisjonen i sitt arbeid med oppfølging av virksomhetene ofte henviser til dette. Dette var nytt i årsplanen i 2009. Siden denne metoden er ny for mange av medlemmene i rådene, gis det en kort omtale nedenfor.

Risikovurderingen innebærer en prosess der konklusjonene trekkes ut fra samlet vurdering av:

1. Risiko for at en hendelse skal oppstå (Sannsynlighetskriteriet)

2. Graden av vesentlighet og konsekvens dersom hendelsen oppstår
(Konsekvenskriteriet)

Grunntenkningen bygger på konsekvensvurderinger basert på de to nevnte kriteriene og der en med kost/nytteperspektiv som en viktig ramme, gir høyest prioritet til å forebygge ut fra:

- Hendelser med stor alvorlighetsgrad, selv om sannsynligheten for at hendelsen oppstår er liten
- Hendelser hvor alvorlighetsgraden er relativt liten, men hvor det er stor risiko for at hendelsen oppstår

DFØ har i sin veileder anbefalt at risikoene for de ulike hendelsene settes inn i et risikokart. Risiko skal vurderes ut fra om den er kritisk, høy, moderat eller lav. Det er et mål å ha en aktivitet på et akseptabelt risikonivå. Når det oppstår situasjoner der risikoen overgår et akseptabelt risikonivå skal det settes inn tiltak for å redusere sannsynligheten og konsekvensene av uønskede hendelser.

Kirkerådet har i årsplanarbeidet gjort noen vurderinger av hvilke risikofaktorer som er mest relevante under de enkelte hovedområder. Poenget med risikovurderinger er å forebygge og begrense hendelser som kan påvirke måloppnåelsen negativt.

I årsplanen er det tatt inn et risikokart (som vist nedenfor) under presentasjonen av de enkelte rådenes arbeid.

Sannsynlighet (s)	Svært stor					
	Stor					
	Moderat					
	Liten					
	Meget liten					
		Ubetydelig	Lav	Moderat	Alvorlig	Svært alvorlig
		Konsekvens (k)				
Risiko (r):	Lav	Moderat	Høy	Kritisk		

Eks. Er sannsynligheten (s) moderat for at vi ikke oppnår et mål og konsekvensen (k) alvorlig, så er risikoen (r) kritisk.

Videre er det gitt et risikobilde under hvert hovedområde i planen der de viktigste risikoene er omtalt.

Den norske kirke vil alltid være i et spenningsfelt der det vil være en iboende risiko. Utfordringene er hele tiden å ha en risiko på et akseptabelt nivå. For å lykkes med dette, må det være muligheter til å iverksette tiltak for å redusere risikoen der denne er for høy til å ha en gjenværende risiko som er akseptabel.

Økonomiske/administrative konsekvenser

De enkelte delmål og tiltak i planen er utarbeidet innenfor den økonomiske ramme som det er lagt opp til i foreslått budsjett for 2013, jfr. KR x/13.

DEN NORSKE KIRKE

Årsplan 2013

Kirkerådet

Mellomkirkelig råd

Samisk kirkeråd

... til for menighetene ...

Saksdokument til KR, MKR og SKR

Ajourført pr 14.2.2013

INNHOLDSFORTEGNELSE

DEN NORSKE KIRKE - KIRKEMØTET	5
<i>Status. Utfordringer og satsingsområder. Risikobilde.</i>	5
KIRKERÅDET	14
<i>Status. Utfordringer og satsingsområder. Risikobilde.</i>	14
MELLOMKIRKELIG RÅD	19
<i>Status. Utfordringer og satsingsområder. Risikobilde.</i>	19
SAMISK KIRKERÅD	23
<i>Status. Utfordringer og satsingsområder. Risikobilde.</i>	23
1. Stat – kirke	26
2. Barn, unge og trosopplæring	27
3. Gudstjenesteliv	29
4. Organisasjon og forvaltning	31
5. Diakoni	32
6. Kultur, kirkemusikk, kirkebygg og pilegrimsarbeid	34
7. Økumenikk og internasjonale spørsmål (MKR)	36
8. Samisk kirkeliv (SKR)	39
9. Kommunikasjon og IKT	41

Mål med årsplanen

Årsplanen skal omtale virksomheten i de sentralkirkelige råd for 2013. Den skal vise hvordan vedtak fra Kirkemøtet følges opp. Videre skal den omhandle de mål som Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet har i sitt tildelingsbrev til Kirkerådet. Den er en felles plan for Kirkerådet, Mellomkirkelig råd og Samisk kirkeråd.

Departementet stiller i tildelingsbrevet krav om at Kirkerådet og bispedømmerådene i større grad enn før skal omtale resultater og vurderinger av måloppnåelse i årsrapporten for neste år. Kirkerådet er bedt om, i samarbeid med bispedømmerådene å utvikle metoder som grunnlag for dette. Dette er en prosess som har pågått i flere år. Det er krevende å benytte den statlige metode for mål- og resultatstyring i Den norske kirke siden vi er et trossamfunn. Tro kan ikke måles.

Kirkemøtet har vedtatt en visjon for Den norske kirke: "I Kristus, nær livet – en bekjennende, misjonerende, tjenende og åpen folkekirke".

Hvordan kan vi måle om Den norske Kirke oppfyller en slik visjon?

- Kirken er et trossamfunn, dvs. at det er problematisk å utarbeide allmenngyldige resultatindikatorer med hensyn til bruker- eller samfunnseffekter.
- Kirken har egne demokratisk valgte organer, dvs. at staten må være tilbakeholden med å angi resultatmål og resultatindikatorer som virker overstyrende i forhold til det kirkelige demokratiet eller kirkens selvstyre.
- Kirken er lokalt forankret i soknene (menighetene), dvs. at kirkens finansieringssystem er todelt, hvorav kommunale bevilgninger i sum utgjør ca. 2/3 av de offentlige bevilgningene til kirken. Det kirkelige tilbudet i menighetene vil derfor ofte i større grad være påvirket av nivået på de kommunale bevilgningene eller den frivillige innsatsen, enn det kan sies å være en direkte effekt av bevilgningene over statsbudsjettet.

Det foregår nå en prosess der oppgaver delegeres fra både fra Regjering og departement til kirkens egne organer. Det pågår en utvikling for å gi kirken større selvstendighet. Bispedømmerådene er også en del av Den norske kirke som styres av departementet. Det arbeides videre for å avklare rollene framover. Kirkerådet må tilføres kompetanse og ressurser for å løse disse oppgavene effektivt og med god kvalitet.

Det er ingen statlige virksomheter som er landsdekkende på samme måte som Den norske kirke med virksomhet i over 1200 sokn, som i tillegg er egne rettssubjekt.

Den norske kirke har en egenart som er forskjellig fra andre statlige virksomheter som inngår i departementenes etatsstyring. Det blir dermed svært krevende å tilpasse det statlige regelverket til et trossamfunn som Den norske kirke.

Departementet formulerte to delmål for dette arbeidet i 2012:

1. Kirkerådet og bispedømmerådene skal legge til rette for at Kirkemøtets mål og strategier kommer til anvendelse i menighetene.
2. Kirkerådet og bispedømmerådene skal stimulere til økt samarbeid mellom menighetene og mellom ulike forvaltningsnivåer i kirken.

For nærmere detaljer henvises til Forbruker-, administrasjons-, og kirke departementets tildelingsbrev som er vedlegg i KR sak 12/13 - Budsjett for de sentralkirkelige råd for 2013.

ÅRSPLAN 2013 FOR KR, MKR og SKR

Målene skal videre tilpasses og resultatene oppnås innenfor de rammene som er tilgjengelige.

Finansieringen av årsplanen er omtalt i egne saker. Det vises til:

- KR sak 12/13: Budsjett for de sentralkirkelige råd 2013.
- KR sak 13/13: Opplysningsvesenets fond. Tildeling av midler 2013.

I årsplanen er også inntatt et risikobilde, for å følge opp kravet om risiko- og vesentlighetsvurdering i statens økonomireglement. For hvert av rådene er risikoen synliggjort i et risikokart. Risikostyring er en vurdering av sannsynlighet(s) for at en hendelse inntreffer og den forventede konsekvensen(k) den vil medføre for måloppnåelsen dersom den inntreffer.

Inndelingen i årsplanen for 2013 følger malen og oppsettet fra 2012. Alle mål og delmål blir knyttet til formål. Kirkerådet følger de krav til rapportering som departementet pålegger og som Riksrevisjonen er opptatt av blir fulgt. Det flerårige perspektivet er ivaretatt ved omtalen av de utfordringer som er presentert i innledningen av planen.

Hvert delmål har ulike tiltak som er satt opp for å følge opp målene. Disse er samlet i et internt dokument og er ikke innarbeidet i dette dokumentet som går til rådene, for at planen ikke skal inneholde for mange detaljer.

Det er en generell målsetning i staten å utvikle en kostnadseffektiv drift. Kirkerådet arbeider for å utnytte ressursene best mulig.

Årsplan og budsjett vil bli fulgt opp i løpet av året ved at det gjennomføres tertialrapportering. Pr. 30. august 2013 skal også Kirkerådet rapportere status til departementet. I årsplanen skal vi ha fokus på de viktigste faglige målene.

Det er også utarbeidet mål for andre deler av virksomheten. Andre faglige mål og mål for administrasjon og ledelse blir behandlet internt i fagavdelingene og i direktørens ledergruppe. Denne avgrensning er gjort for å "spisse" dokumentet.

DEN NORSKE KIRKE - KIRKEMØTET

Status. utfordringer og satsingsområder. Risikobilde.

Kristendommen har i tusen år preget kultur og tradisjoner i det norske samfunnet. Gjennom århundrene har kristen tro og etikk vært med på å forme samfunnets verdigrunnlag og kulturuttrykk. Den norske kirke, med nær fire millioner medlemmer, er den fremste bærer av den kristne kulturarven.

Kirkemøtet (KM) er ved lov av 8. juni 1984 opprettet som det øverste representative organ i Den norske kirke. Det samles til ett møte i året og består av medlemmene av bispedømmerådene pluss leder av Samisk kirkeråd. Leder i Mellomkirkelig råd, de tre teologiske fakulteter og fire representanter fra Ungdommens kirkemøte er gitt plass på møtet med tale- og forslagsrett. KM i 2013 finner sted i Kristiansand 11.-16. april. Antall delegater ble økt fra og med kirkevalget i 2009 samtidig som det for første gang ble innført direkte valg, samtidig med offentlige valg.

Det generelle mandat for KM omfatter saker av felles kirkelig karakter og interesse, alt som kan gjøres for å vekke og nære det kristelige liv i menighetene og fremme samarbeid innen Den norske kirke.

Blant de uttrykkelige ansvarsområder for KM er uttalelse om viktige lovendringer på det kirkelige området, planer og programmer for den kirkelige undervisning, diakoni og kirkemusikk, fastsetting av tjenesteordninger og kvalifikasjonskrav for nærmere definerte stillinger samt forslag til retningslinjer for soknereguleringer. Videre har KM myndighet til å fastsette liturgier til bruk i Den norske kirke. KM skal dessuten utføre gjøremål og gi uttalelser etter pålegg fra Kongen eller Forbruker-, administrasjons-, og kirke departementet.

Kirkemøtet velger på sitt første møte i bispedømmerådenes valgperiode et kirkeråd bestående av 14 medlemmer, i tillegg sitter preses fast i KR, jfr. Bispemøtets forretningsorden § 6. Kirkerådet forbereder de saker som skal fremmes for KM og leder for øvrig arbeidet mellom KMs samlinger.

Kirkemøtets visjon og strategi

Kirkemøtet skal ha sin oppmerksomhet henvendt på saker av felleskirkelig karakter og ellers på alt som kan gjøres for å vekke og nære det kristelige liv i menighetene – slik det står i kirke-loven (§ 24). Kirkemøtet har vedtatt en strategi med satsingsområder for å følge opp dette. Denne ble vedtatt i sak KM 8/08:

DEN NORSKE KIRKE

I Kristus, nær livet

- **en bekjennende, misjonerende, tjenende og åpen folkekirke**

bekjennende,
ved å dele og gi videre troen på den treenige Gud.

Misjonerende, ved å vitne om Jesus Kristus lokalt og globalt sammen med den verdensvide kirke.

tjenende,
ved å vise omsorg gjennom nestekjærighet, inkluderende fellesskap, kamp for rettferdighet og vern om skaperverket.

åpen,
ved å utvikle fellesskap som verdsetter mangfold og respekterer ulikheter.

Den norske kirkes satsingsområder for perioden 2009 - 2014.

Målsettingene blir vedtatt i planene og refereres her.

Diakoni	Kirkemusikk & kultur	Barn og unge	Gudstjenesteliv	Samisk kirkeliv
Plan for Diakoni (KM 2007)	Plan for kirkemusikk (KM 2008)	Plan for trosopplæring (KM 2009)	Reform av kirkens gudstjenesteliv (KM 2011)	Plan for samisk kirkeliv (KM 2011)
Bærekraft-reformen (KM 2008)	Kunsten å være kirke – kulturmelding (KM 2005)	Kirke for 18 – 30 (KM 2009)		

Status

Den norske kirke har de siste årene fått nye planer og strategier for gudstjenesteliv, diakoni, bærekraft, kirkemusikk, kultur, trosopplæring, kirke 18-30, gudstjenesteliv, samisk kirkeliv og trosopplæring. Gudstjenestereformen vil gi nye impulser til menighetenes gudstjenesteliv de kommende årene. Relasjonen mellom stat og kirke er i endring og de sentralkirkelige rådene står foran mange og store utfordringer i årene fremover.

Vi har lite tallmateriale for 2012, men tilstandsrapporten for Den norske kirke fra 2012, utarbeidet av KIFO, 29. august 2012, viser mange statistikker og vi tar med noen tall fra denne i planen. Oppslutningen om Den norske kirke er god. Stadig flere oppsøker kirkene. Kirkebyggene brukes i økende grad til konserter og andre kulturarrangementer. Det er fortsatt er høy oppslutning om dåp og konfirmasjon og at de fleste velger kristen gravferd. Dette kan vi imidlertid ikke slå oss til ro med, så lenge vi må erkjenne at tallene stadig er synkende.

Noen hovedtall	2008	2009	2010	2011
Medlemmer	3 874 823	3 848 841	3 835 477	3 832 679
Medlemsprosent	80,7	79,2	78,0	76,9
Dåpsprosent	70,4	67,8	66,9	66,4
Konfirmasjonsprosent	66,3	65,8	65,3	65,2
Vigselsprosent	45,0	42,8	42,0	39,2
Gravferdsprosent	93,2	92,4	92,3	91,6

Kirkerådet har få virkemidler til å påvirke utviklingen i disse hovedtallene. Alle aktiviteter skjer gjennom de 1260 soknene og de som har sin arbeidsplass der. I denne situasjonen er det viktig at Kirkerådet initierer nasjonale tiltak som kan være med å snu utviklingen. Gode nettsider gjør at informasjon kan gjøres tilgjengelig.

Utfordringer og satsingsområde

1. Stat - kirke

Den norske kirke har i mange år vært opptatt av de fremtidige relasjonene til staten. Kirkerådet ser dette i et langsiktig perspektiv. Mange av premissene ble lagt i det enstemmige politiske forliket som ble inngått mellom alle partiene på Stortinget 10. april 2008. Avtalen løper ut inneværende stortingsperiode.

Forslag til grunnlovsendringer i 2012 ble behandlet på Kirkemøtet i 2011 (KM 10/11). Det var derfor en stor dag når nye grunnlovsendringer ble vedtatt 21. mai 2012. Den norske kirke fikk samtidig ansvar for å ansette proster og biskoper. Kirkemøtet vedtok ordning for nominasjon og tilsetting av biskop (KM sak 10/12) og ordning for tilsetting av proster (KM sak 11/12) på Kirkemøtet i 2012.

Etter at kirkevalg har vært gjennomført i 2009 og 2011 har valgopplegget igjen blitt vurdert. Ved begge de siste kirkevalgene fikk alle de stemmeberettigede medlemmer valgkort tilsendt. 90 prosent av de spurte i en undersøkelse sa de kjente til Kirkevalget. Folk visste at det var valg og at de hadde stemmerett, men mange interesserte hadde problemer med å delta i det kirkelige demokratiet. Det informasjonsbehovet som valgordningen krevde ble ikke dekket. Evalueringsrapporter fra kirkevalgene har problematisert dette. Saken drøftes igjen på Kirkemøtet i 2013. Departementet vil i løpet av våren 2013 komme til Stortinget med en egen sak om valgordning i Den norske kirke.

Gjennom demokratireformen vil kirken:

- styrke de kirkelige organers demokratiske legitimitet
- etablere reelle valgmuligheter ved kirkevalgene
- øke bruk av direkte valg til bispedømmer og Kirkemøte
- gjennomføre kirkevalg samtidig med offentlige valg

Et refleksjonsnotat om ny kirkeordning etter 2013 har vært sendt til behandling til alle sokn og fellesråd med svarfrist 1. desember 2012. 557 menighetsråd og 156 fellesråd har sendt innspill og et stort materiale er samlet inn. I tillegg har organisasjoner, ettsoknsråd og institusjoner deltatt slik at Kirkerådet har vel 730 innspill som inngår i det videre arbeid med kirkeordning. Saken følges opp på Kirkemøtet i 2013.

2. Barn og unge.

Trosopplæring

Trosopplæringsreformen ble vedtatt av Stortinget 27. mai 2003. Reformen er sentral for å videreføre en levende folkekirke og retter seg mot alle dømte mellom 0 og 18 år. Det skal utvikles et opplæringstilbud i alle menigheter med et antydnet omfang på 315 timer. Reformen ble vedtatt med en økonomisk ramme på 250 millioner i 2003-kroner i tillegg til kirkens eksisterende ressurser på feltet.

I NOU 2000:26 om dåpsopplæring i Den norske kirke, ble det tatt utgangspunkt i antall timer med kristenundervisning som ble tatt ut ved innføring av det daværende KRL-faget. Dette timetallet ble kostnadsberegnet til 550 mill. kr. pr. år. Stortinget la seg imidlertid på et beløp på 250 mill.kr. til trosopplæring til Den norske kirke.

Kirkemøtet vedtok Plan for trosopplæring, "Gud gir – vi deler", i 2009. Planen ble lansert våren 2010 og danner grunnlag for menighetenes lokale planarbeid.

I 2013 er reformen inne i sitt tiende år, etter starten i 2004. Tidsperspektivet for reformens var en gjennomføring over ti år. Rammene er kommet opp i 234,2 mill. kr. for 2013.

80 % av soknene har fått midler gjennom reformen i 2013. 256 sokn får fortsatt ikke støtte.

ÅRSPLAN 2013 FOR KR, MKR og SKR

Utviklingen de siste 3 år fremgår av tabellen nedenfor.

Status for menigheter i reformen	Antall sokn 2011	Andel sokn %	Antall sokn 2012	Andel sokn %	Antall sokn 2013	Andel sokn %
Driftsfase	0	0,0	291	22,7	491	38,3
Gjennomføringsfase	677	52,8	462	36,1	470	36,7
Mellomfase	152	11,9	122	9,5	64	5,0
Ikke støtte	452	35,3	406	31,7	256	20,0
TOTALT	1281	100,0	1281	100,0	1281	100,0

Ved årsskiftet 2012 kom de første menighetene over i driftsfasen av reformen da deres lokale plan for trosopplæring ble godkjent av biskopen. Kirkerådet støtter menighetenes planarbeid gjennom å utvikle ressurser for planarbeidet, kursvirksomhet, veiledning og utvikling av konsept for breddetiltak. De soknene som er i gjennomføringsfasen får midler til å utvikle en lokal trosopplæringsplan med utgangspunkt i Plan for trosopplæring Gud gir – vi deler. . Sokn i mellomfasen er de som fortsatt er tidligere forsøksmenigheter som venter på å komme i gjennomføringsfasen sammen med de øvrige menigheter i sitt prosti.

Hvis den økonomiske rammen for reformen ikke justeres opp i forhold til verdien av 250 mill. i 2003-kroner, vil det ikke være mulig å bevilge midler til alle landets menigheter innen den modellensom er forutsatt av Kirkemøtet i sak KM 07/08. Det er svært kritisk for trosopplæringsreformen og vil ramme tilbudet til barn og unge i Den norske kirke. Forlenget opptrappingsperiode og usikkerhet rundt finansieringen gjør det stadig mer krevende å holde motivasjonen oppe hos de menighetene som fortsatt venter på å komme med i reformarbeidet.

Satsingsområde	Resultatmål 2013	Resultatindikatorer:
Trosopplæringsreformen skal videreføres, med sikte på å utvikle et systematisk og sammenhengende trosopplæringstilbud for alle døpte mellom 0 og 18 år	1) Øke utbredelsen av trosopplæringsreformen	1) Andel menigheter i bispedømmet som er tilført trosopplæringsmidler i 2013
	2) Omfanget av trosopplæringstilbudet i menighetene	2) Gjennomsnittlig antall timer trosopplæringstilbud i menigheter som har godkjent plan
	3) Oppslutningen om trosopplæringstilbudene	3) Gjennomsnittlig deltakerandel ved et utvalg trosopplærings-tilbud i menigheter som har godkjent plan
	4) Øke antall menigheter som har fått godkjent plan	4) Antall godkjente planer

Kirke 18-30

Strategiutvikling for aldersgruppen 18-30 med utvikling av ressurser for menighetene, faglig refleksjon, drift av nettsted og forankring hos ulike aktører skjer forløpende og følges opp som sak på Kirkemøtet 2013.

Satsningens målsetting er å være en livsnær, relevant og tilgjengelig kirke for unge voksne, og gjennom det skape økt deltakelse og engasjement hos aldersgruppen 18-30 år.

3. Gudstjenestereformen

Kirkemøtet vedtok ny gudstjenesteordning på Kirkemøtet i 2011. 1. søndag i advent 2011 ble starten på å reformere gudstjenestelivet i Den norske kirke markert. Innføring av ny

ÅRSPLAN 2013 FOR KR, MKR og SKR

gudstjenesteordning var en begivenhet. Samtidig innføres ny ordning for dåp og ny tekstbok. Arbeidet har pågått siden 2004.

Målet i 2012 var at alle menighetene innen første søndag i advent 2012 skulle ha vedtatt en lokal grunnordning, da innføringen er skjedd uten økte ressurser. Det rapporteres likevel om gode prosesser i menighetene og at nye menighetsråd og mange andre har bidratt til arbeidet med å utforme lokale grunnordninger for gudstjenesten. Biskopene og deres rådgivere har nedlagt et stort arbeid i å godkjenne grunnordningene.

Ny Salmebok ble vedtatt av Kirkemøte i 2012 (KM sak 5/12). Arbeidet med ny salmebok er i rute, slik at både menighetsutgaven, en egen besifringssalmebok, en storskrift- og en pocketutgave vil foreligge 15. oktober 2013. Ny Salmebok og ny koralbok vil bli innført fra første søndag i advent 2013.

En salmedatabase på Internett er etablert, hvor både den nye salmeboka og andre salmer gjøres tilgjengelig som lyd- og tekstfiler.

	2008	2009	2010	2011	2012
Antall gudstjenester	67 455	66 803	65 652	65 580	Tall mangler
Antall gudstjenestedeltakere	6 330 752	6 224 424	6 100 98	6 265 261	
Gudstjenester med nattverd	28 779	29 724	29 293	29 647	
Antall nattverddeltakere	1 123 750	1 115 142	1 133 828	1 208 500	
Julaftensgudstjenester	2 260	2 245	2 254	2 248	
Antall delt. på julaftensgudstj.	594 518	565 336	542 787	579 213	

Satsingsområde	Resultatmål 2013	Resultatindikatorer:
Kirkens gudstjenesteliv skal fornyes slik at det gir rom for større fleksibilitet og valgfrihet i menighetene, mer involvering fra flere deltakere og sterkere stedlig forankring.	1) Øke gudstjenestedeltakelsen	1) Gjennomsnittlig deltakelse pr gudstjeneste
		2) Gjennomsnittlig deltakelse pr gudstjeneste på søn- og helligdager

4. Diakoni

Kirkemøtet vedtok Plan for diakoni i 2007. Det er viktig å satse videre på diakoni i menighetene. Skal planens ambisjoner nås, er det nødvendig med et betydelig løft i antall diakonstillinger i menighetene. Behovene har vært tatt opp i Kirkerådets innspill til statsbudsjettet de senere år uten at det er blitt gitt nye midler økt satsing på dette området.

I 2010 var andel menigheter som hadde vedtatt lokal diakoniplan 60 %. Andelen økte med 4 % i 2011. Vi har ikke tall for 2012 på det nåværende tidspunkt. Kirkerådet er opptatt av at alle sokn skal få tilgang på diakonal betjening. Dette er ofte en forutsetning for å utvikle, vedta og følge opp lokale planer.

Bærekraftreformen - Skaperverk og bærekraft

Kirkemøtet utfordret i 2007 de sentralkirkelige råd og bispedømmerådene til å iverksette en bærekraftreform som berører all kirkelig virksomhet. Reformen skal pågå frem mot reformasjonsjubileet i 2017. En statusrapport ble lagt frem på Kirkemøtet i 2012 (KM sak

04/12). I vedtaket ble de sentralkirkelige råd bedt om å utarbeide en egen klimamelding for Den norske kirke. Bispedømmer, fellesråd og menigheter ble utfordret til å øke antall grønne menigheter til det doble innen utgangen av 2013. Kirkemøtet utfordret også Regjering, Storting og de politiske partiene på klimasaken.

Den norske kirke ønsker å ta vare på Guds skaperverk. Klimautfordringene krever at engasjementet må intensiveres da arbeid for rettferd og vern av skaperverket er en konsekvens av troen på Gud som skaper, frelser og livgiver.

Likeverd, inkludering og tilrettelegging

Kirkemøtet (KM 09/12) behandlet en sak om dette i 2012. Alle mennesker skal ha samme mulighet til å delta og høre til i den lokale kirkes fellesskap som likeverdige medlemmer, uavhengig av funksjonsevne og livssituasjon.

Satsingsområde	Resultatmål 2013	Resultatindikatorer:
Menighetenes diakonale omsorgstjeneste skal styrkes, slik at den kommer til uttrykk gjennom nestekjærlighet, inkluderende fellesskap, vern om skaperverket og kamp for rettferdighet	1) Øke antall diakoner	1) Andel sokn som har diakonal betjening
	2) Øke antall menigheter som har vedtatt lokal diakoniplan	2) Andel sokn som har vedtatt lokal plan

5. Kirkemusikk og kultur

Plan for kirkemusikk ble vedtatt på KM 2009. Kirkemusikken forener et åndelig og musikalsk siktepunkt og tolker og formidler kristen tro. Kirkemusikken er menighetens felles svar på Guds tiltale og har som oppgave å gi næring til det åndelige liv i menigheten. Plan for kirkemusikk skal bidra til å styrke kirkemusikkens plass i menighetene.

Satsingsområde	Resultatmål 2013	Resultatindikatorer:
Kirken skal videreutvikle og styrke sin rolle som kulturformidler, ved å satse på bredde, kvalitet og samspill mellom amatører og profesjonelle aktører	1) Øke statlig og kommunal finansiering av kultur i kirkene og/eller i regi av menighet og Bispedømmeråd	1) Antall kulturprosjekt med offentlig tilskudd
	2) Øke samarbeidet mellom kirke og kultursektoren	2) Antall nye samarbeidstiltak siste år.
	3) Øke kirkelig kulturkompetanse	3) Antall tiltak og/eller deltakere på kompetansehevede tiltak i bispedømmet

Kulturmeldingen «Kunsten å være kirke» ble behandlet av KM 2005. Kirke og kultur har vært sammenvevd i Norge i mange hundre år. Den norske kirke skal øke kompetansen på kulturfeltet for å stimulere til økt bruk av kunst og kultur i kirken og stimulere til engasjement og oppfølging av kulturarven.

Kirkerådets kulturrådgiver ble ansatt i 2009 og i løpet av 2010 har alle bispedømmerådene fått kulturrådgiverstillinger. Siden 2010 har det vært arbeidet med å etablere et godt samspill mellom bispedømmerådernes kulturrådgivere seg i mellom og med det allmenne kulturliv. Gjennom de nye medarbeiderne er kompetansen i kirken økt. Det arbeides for å utvikle denne videre, samt å utvikle kontakt og samarbeid med kirkelige aktører og kunstner/kunst- og kulturprosjekt.

6. Samisk kirkeliv

Strategiplan for samisk kirkeliv ble vedtatt på Kirkemøtet 2011 med 2012-2016 som handlingsplanperiode. Strategiplanen definerer utfordringer på feltet, og en rekke innsatsområder og utviklingsbehov er innarbeidet. Iverksettelse av de ulike tiltakene i planen er avhengig av at det fremskaffes finansiering.

Styrking av samisk språk og kulturkompetanse, samt rekruttering av samer til kirkelige tjeneste fremstår som nøkkelutfordringer. Livskraftig samisk trosopplæring og samisk kirkelig ungdomsarbeid ansees som nøkkelfaktorer for å styrke rekrutteringen av samer til kirkelig tjeneste på sikt. Det samme gjelder kompetansebyggende tiltak rettet mot kirkelig utdanning. Tilgjengeliggjøring av godkjente samiske liturgier og videre oversettelse er viktig for menighetene.

Samiske kirkedager holdes i Mo i Rana 9.-11. august 2013. Arrangementet er et felles samisk-kirkelig arrangement for samer i hele Sápmi. Det er første gang arrangementet holdes i Norge, med Den norske kirke som vertskapskirke og Samisk kirkeråd som hovedarrangør. Tiltaket genererer betydelig samhandling mellom Norge, Sverige, Finland og Russland på feltet samisk kirkeliv. I tillegg brukes arrangementet til å skape synergier i forhold til en rekke løpende satsingsfelter, bl.a. ungdomsarbeid, forsoningsarbeid og urfolk.

1. juli 2012 ble samisk avdeling i de sentralkirkelige råd flyttet fra Oslo til Tromsø. Etableringen gir nye rammevilkår for å utvikle og bygge relasjoner mot aktuelle samisk og samiskrelaterte samarbeidspartnere i nord.

7. Soknene (menighetene)

Soknene er grunnenheten i Den norske kirke og egne rettssubjekter. All aktivitet i Den norske kirke har sitt utspring der. Disse er de viktigste enhetene i vår kirke.

Kirkemøtet har gjennom de ulike reformene som er gjennomført ønsket å stimulere til lokal menighetsutvikling. Menighetsutvikling i folkekirken må ta høyde for at kirken både har aktive og mindre aktive medlemmer, og at folk oppsøker den av høyst ulike grunner. Utfordringene med dette er mange. I 2011 ble det valgt 7689 medlemmer til menighetsråd. Disse har ansvar for å styre og lede kirken lokalt. Personal- og økonomiansvar følges opp gjennom et kirkelig fellestråd i hver kommune. Kommunen har et økonomisk ansvar for driften i.h.t. kirkelovens § 15. Mange fellestråd har tjenesteytingsavtale med kommunen.

Sokn og fellestråd varierer med hensyn til størrelse, bemanning og økonomi. Rammevilkårene er dermed veldig forskjellige. Kirkerådet er opptatt av å stimulere til lokalt forsøks- og utviklingsarbeid. Målet er å få mer samarbeid på tvers av menighets- og kommunegrenser for at kirkens organisering og forvaltning skal være mest mulig kostnadseffektiv og brukerorientert.

Det er viktig at det er en tilfredsstillende prestetjeneste som er nærværende i alle lokalsamfunn. Det er spesielle utfordringer i områder med stor befolkningsvekst, men også i forhold til en tilfredsstillende og tilgjengelig prestetjeneste i spredtbygde strøk. Det er videre store utfordringer når det gjelder prestenes alderssammensetning, noe som gjør at behovet for rekruttering vil øke fremover.

Siden fellestrådene finansieres av kommunale bevilgninger har Kirkerådet begrenset påvirkningsmuligheter på det som skjer i soknet. Mange kommuner sliter med en stram økonomi og dette er en medvirkende årsak til at mange fellestråd opplever stramme rammer og kommunal finansiering som utfordrende.

Gjennom IKT-strategien for Den norske kirke, som ble vedtatt i 2009, er målet å skape en felles løsning for alle. Satsingen ledes av Kirkerådet. Det er et stort behov for å utvikle løsninger som vil gjøre hverdagen enklere for brukere og ansatte. Kirkerådet arbeider for å finne gode løsninger for dette i framtiden. Siden mange fellesråd har tjenesteytingsavtale med kommunen så er det små utgifter til dette som synliggjøres i kirkeregnskapene.

Fornyings-, administrasjons og kirke departementet vil i 2013 evaluere ordningen i kirkeloven av 1996 hvor soknet representeres av to organer, kirkelig fellesråd og menighetsråd. Evalueringen vil ligge til grunn for ev videre utvikling i den lokale kirkes organisering.

8. Omdømme

I Innbyggerundersøkelsen i regi Difi, fra 17. november 2010, slås det fast at de som benytter seg av kirkens tjenester, kjenner seg vel ivaretatt og er godt fornøyd. I del 2 skårer Den norske kirke 80 av 100 poeng på den totale brukertilfredsheten, og kirken er samlet sett best blant alle de offentlige virksomhetene den sammenlignes med. Undersøkelsen ble gjort blant folk som har vært i direkte kontakt med kirken i løpet av det siste året. Det er forventet at Difi offentliggjør en tilsvarende undersøkelse i 2013, og målet er at kirken skårer godt også dette året.

En omdømmeundersøkelse som Kirkerådet fikk foretatt samme år som Difis innbyggerundersøkelse ga et supplerende bilde. Kirkens generelle omdømme er svakere, og de spurte ga særlig uttrykk for manglende tillit til kirkens ledere. Omdømmet dannes av summen av alle erfaringer folk har hatt i møte med ansatte og aktiviteter i Den norske kirke, historisk og i dag, samt offentlig omtale og historiefortelling. Det er et mål at kirkens generelle omdømme skal løftes, slik at det stemmer bedre overens med brukererfaringene. Kirkerådet vil bidra til at gode erfaringer blir delt og at byggende fortellinger blir fortalt. Kirkerådet vil også jobbe for at kirkens ledere skal utrustes til å framstå som troverdige og tillitvekkende.

Risikobilde

De områder i Den norske kirkes virksomhet som har størst innebygget risiko er:

1. Stat- kirke

Risikoen er knyttet til arbeidet med å utvikle en ny kirkeordning med nye relasjoner mellom stat og kirke etter 2013. Enkelte løsninger innenfor kirkeforliket, som utløper etter stortingsperioden 2009-2013, er ikke bærekraftige som varige løsninger bl.a. i lys av prinsippet om tros- og livssynsfrihet og de religionspolitiske utfordringer.

2. Trosopplæring

Ambisiøse målsettinger i forhold til ressursnivå, opptrapping over lang tid og usikkerhet om endelig nivå på finansieringen av reformen gjør at risikovurderingen knyttet til reformen er alvorlig. Dette gjenspeiler også at den brede kontakten med kirkens medlemmer som reformen forutsetter ansees som viktig for videreutvikling av Den norske kirke som folkekirke.

3. Diakoni

Kirkemøtet har vedtatt en plan for diakoni. Kirkerådet har vært opptatt av at flere menigheter får diakonstillinger eller, som et alternativ, tilgang på diakonal kompetanse. Så langt har ikke planarbeidet ført til flere diakonstillinger.

Kirkerådet har små virkemidler for å se til at intensjonene i denne planen blir fulgt opp lokalt. Fagutvikling og nybrottsarbeid blir ofte nedprioritert. Potensialet i frivillig omsorgsarbeid blir ikke tatt i bruk uten flere ressurser lokalt. Fra menighetenes årsrapporter for 2011 fremgår det

at diakonalt arbeid mistet omtrent 700 frivillige ¹. Dette er en uheldig utvikling. Flere undersøkelser har påpekt at omsorgen for mennesker i nød er det folk flest setter mest pris på ved kirken (jfr. Folkekirke 2000).

4. Omdømme

Et svakt omdømme kan hindre mennesker i å søke kirkens fellesskap. Kirkerådet er derfor opptatt av at Den norske kirke skal ha et godt offentlig omdømme slik at gudstjenester og andre tilbud blir etterspurt og benyttet.

5. Den lokale kirke (sokn/menighet).

Den lokale kirke har behov for gode rammebetingelser internt og eksternt. Mange små sokn er sårbare. Ved innføring av trosopplæringsreformen skal det utarbeides planer og breddetilbud til alle døpte. Planer er utarbeidet for ny lokal ordning av gudstjenesten. Arbeidet med planer og endringer er krevende og mye ressurser går med til dette arbeidet. I dette arbeidet skal alle brukere av kirkens tilbud ivaretas på en best mulig måte. Mange skal gjøre dette for første gang. Kompetansen på fagområdene og kjennskapet til Den norske kirke, som medlemsorganisasjon, er begrenset siden det ble mange nye i rådsarbeidet etter kirkevalget i 2011. Dette er også en utfordring som en konsekvens av demokratireformen.

Dette er en risiko som Den norske kirke lever med og som ikke er ny i 2013. Den vil variere over tid og fra sted til sted.

Områdene er plassert i risikokartet etter nummer:

1. Stat-kirke
2. Trosopplæring
3. Diakoni
4. Omdømme
5. Soknet

Sannsynlighet (s)	Svært stor					
	Stor				2	
	Moderat			1, 4, 5	3	
	Liten					
	Meget liten					
		Ubetydelig	Lav	Moderat	Alvorlig	Svært alvorlig
		Konsekvens (k)				
Risiko (r):		Lav	Moderat	Høy	Kritisk	

¹ KIFO notat nr 2/2010 Tilstandsrapport for Den norske kirke 2011 s 61

KIRKERÅDET

Status. Utfordringer og satsingsområder. Risikobilde.

Status

Kirkerådet forbereder saker til Kirkemøtet og har et ansvar for å koordinere og legge til rette for utviklingen i Den norske kirke. Kirkemøtets vedtak skal følges opp av Kirkerådet.

... til for menighetene ...

Kirkerådet er først og fremst til for menighetene. Sammen med menighetene vil vi også i 2013 bygge en kirke som bærer et tydelig og sant vitnesbyrd om Jesus Kristus. En bekjennende, misjonerende, tjenende og åpen folkekirke som er i Kristus, og nær livet. Alle saker som vi arbeider med i 2013, skal bære preg av dette.

Kvaliteten på Kirkerådets arbeid avgjøres av om det vi leverer, fungerer lokalt i menighetene.

Utfordringer og satsingsområde

1. Stat - kirke

Kirkerådet vil i 2013 utarbeide en sak til Kirkemøtet 2013 om

- overdragelse av det statlige arbeidsgiveransvaret til kirkelige organer, herunder økonomiske og administrative konsekvenser.
- Den norske kirke som rettssubjekt
- Sammendrag av innspill fra refleksjonsprosessen.

Med tanke på Kirkemøtet 2014 og senere må det arbeides videre med:

- Rapport om erfaringer med nåværende kirkeordning
- En utredning om ledelse i en endret kirkeordning. Denne gjennomgangen må særlig belyse forståelsen av tilsynet.
- En gjennomgang av de nasjonale organers ansvar og oppgaver i en ny kirkeordning og deres forhold til hverandre.

2. Barn, unge og trosopplæring.

Kirkerådet leder opptrappingen og gjennomføring av trosopplæringsreformen.

Videreføring av reformen er en viktig oppgave. I denne fasen er det fokus på:

- utbredelsen av reformen (antall menigheter som er tilført trosopplæringsmidler)
- omfanget av trosopplæringstilbudet i menighetene (gjennomsnittlig antall trosopplæringstimer i menigheter som er i driftsfasen)
- oppslutningen om tilbudet (gjennomsnittlig deltakerandel ved et utvalg trosopplæringstilbud)
- at menigheter skal få godkjente planer (antall godkjente planer)

Sentrale oppgaver for Kirkerådet i denne fasen er

- kontinuerlig utvikling av ressurser for menighetenes planarbeid og utøvende trosopplæring på grunnlag av Plan for trosopplæring Gud gir – vi deler
- - stimulere utviklingsarbeid gjennom utlysning og økonomisk støtte til utviklingsprosjekt i fagmiljø og organisasjoner
- - tilrettelegging av administrative verktøy for planarbeid, utvikling og rapportering slik at det gir dokumentasjon og oversikt, samtidig som det legger til rette for refleksjon og erfaringsdeling.

ÅRSPLAN 2013 FOR KR, MKR og SKR

Kirkerådet har inngått en rammeavtale om evalueringsforskning med stiftelsen Kirkeforskning (KIFO) for perioden 2011-2013. Formålet med forskningen er kontinuerlig å evaluere, arbeide med og dokumentere erfaringer når det gjelder reformens innhold, organisering og resultater.

Gjennom en årlig statusrapport til FAD gjør Kirkerådet rede for resultater og vurderinger knyttet til videreutvikling av trosopplæringsreformen.

3. Gudstjenestereformen

Kirkerådet vil i 2013 følge opp innføringen av gudstjenestereformen i menighetene og skape en god synergi mellom de pågående reformene i kirken. Målet var at alle menighetene innen første søndag i advent 2012 skal ha vedtatt en lokal grunnordning og begynt å ta i bruk den nye liturgien. Implementeringsfasen er sårbar.

Rammevilkårene er stramme uten nye midler. I 2013 er det et mål å gjøre de nye liturgiene tilgjengelige for bruk på engelsk. Det arbeides også med oversettelse til sørsamisk, og liturgiene skal også oversettes til tysk og spansk. Døvekirken har allerede etterlyst oversettelse til tegnspråk.

I 2013 vil det arbeides videre med nye Dagens bønn (kollektbønner) etter høringen i 2012 og med tanke på vedtak i Kirkemøtet 2014. Spørsmålet om skråstola for diakoner skal opp på Kirkemøtet i 2013, mens forholdet til andre vigslende stillinger og liturgisk drakt er under utredning.

Produksjonen av ny salmebok og koralbok avsluttes i 2013 og vil foreligge i oktober og kan tas i bruk i menighetene fra første søndag i advent 2013. Samtidig vil den nye salme- og koralboken være tilgjengelig i digital utgave for menigheter som abonnerer på dette. Den liturgiske musikken er allerede innspilt med lydfiler i en tilsvarende digital programvare.

4.

Kommunikasjon og IKT

Kommunikasjon og IKT blir et stadig viktigere arbeidsfelt i Den norske kirke. I Årsplanen ble kommunikasjon og IKT derfor samlet under et nytt hovedområde 9 fra 2012.

Hovedmålet er:

- at Den norske kirke skal erfares som en relevant, inkluderende og tydelig kirke som inspirerer mennesker til å leve i tro, håp og kjærlighet.
- å samle kirken til et IKT-rike, med felles IKT-verktøy for alle medarbeidere, likt servicenivå for alle, der kirkens brukere er i sentrum.

Gjennom kommunikasjon er det et mål

- å styrke medlemmenes tilhørighet og deltakelse
- styrke kirkens omdømme og videreutvikle samfunnskontakt
- legge til rette for åpenhet, innsyn, tilgjengelighet og nærvær
- forbedre kirkens internkommunikasjon

Ny elektronisk kirkebok ble tatt i bruk i 2012. Det er ønskelig å arbeide videre med å oppdatere IKT arkitekturen i medlemsregisteret og videreføre arbeidet med å forbedre feil og mangler samt bedre datakvalitet etter Ipera konkurransen. Dette arbeidet er ressurskrevende og Kirkerådets budsjettsituasjon tilsier at dette arbeidet vil ta lenger tid enn det som er ønskelig. Kirkerådet overtar fra 2013 IKT-ansvaret for bispedømmerådene.

IKT-strategien vil bli fulgt opp gjennom prosjektet «IKT i Kirken 2011-2014».

Kirkepartner AS er under etablering og det arbeides for å etablere selskapet fra 2014. Inntil videre er Kirkerådet og bispedømmerådene tilknyttet OVF-nettet. Dette driftes av Opplysningsvesenets fond. Naturalytelsen som fondet yter skal omdannes til et finansielt tilskudd. Dette er komplisert og krevende arbeid som nå er inne i en viktig fase.

5. Diakoni

Plan for diakoni

Plan for diakoni vil bli fulgt opp og det vil bli arbeidet for at flere menigheter får diakonistilling eller, som et alternativ, tilgang på diakonal kompetanse.

Det vil bli arbeid med diakonal utvikling med særlig vekt på Samhandlingsreformen. Det vil bli arbeidet for at kirkens beredskap og tjenester ved katastrofer og ulykker skal fungere tilfredsstillende. Videre vil det være fokus på å forebygge overgrep i kirken og arbeide for gode rutiner for håndtering av overgrep.

Skaperverk og bærekraft

Kirkerådets prosjekt vil fortsette i 2013. Prosjektet er et samarbeid med Norges kristne råd, Kirkens Nødhjelp og Bispemøtet. Prosjektet ønsker å bidra til større engasjement i bispedømmer og menigheter for miljø, forbruk og rettferd og stimulere til flere grønne menigheter og miljøsertifiserte fellestråd. Norges kristne råd og Kirkens Nødhjelp vil bistå med finansieringen av prosjektet, og KRAs utgifter finansieres av midler fra OVF. De økonomiske rammene er svært begrensende for aktiviteten.

6. Kultur, kirkebygg og kirkemusikk.

Det er et mål å øke kompetansen på kulturfeltet for å stimulere til økt bruk av kunst og kultur i kirken samt stimulere til engasjement og oppfølging av kulturarven. Kirkerådet arbeider med dette sammen med bispedømmerådene. Det er et mål å få til et godt samspill mellom menighetene og det allmenne kulturliv.

Kirkebyggene er en viktig ressurs i arbeidet. Gudstjenestereformen krever en fornyet tenkning om kirkebygg, kirkerom og kirkelig inventar. I tillegg til generell rådgivning med mye reisevirksomhet vil kirkebyggkonsulentene i 2013 være involvert i en gruppe som arbeider med å fornye tenkningen om kirkebygg og å utarbeide nytt regelverk for kirkebygg og bruk av kirken.

Kirkemusikken er i utvikling. Det er mål å fornye salmesangen og musikken som følge av den nye salmeboken. Det arbeides også med utprøving og økt bevissthet om den liturgiske musikken i menighetene.

Risikobilde

Kirkerådet har mange reformer i gang på samme tid. Kirkerådet har et langsiktig perspektiv på alt sitt arbeid. Budsjettarbeidet er i for stor grad preget av ettårsbudsjetter. Det statlige økonomireglementet medfører at alle bevilgninger kun gjelder for ett budsjettår om gangen. Uklarhet om rammer rundt årsskiftet vanskeliggjør planleggingen videre. Årsplanarbeidet er derfor preget av en viss usikkerhet. Enkelte prioriterte oppgaver har det vært vanskelig å få finansiering til.

En omdømmeundersøkelse gjennomført av Kirkerådet i 2010, viste at Den norske kirkes offentlige omdømme er svakt. Dette er utfordrende i en tid der relasjonen mellom stat og kirke endres og en ny relasjon mellom kirken og medlemmene skal etableres. Hvis ikke kirken maktet å framstå som nærværende og relevant for medlemmene, kan kirkens posisjon svekkes.

ÅRSPLAN 2013 FOR KR, MKR og SKR

Kirkerådet har et nasjonalt ansvar for å planlegge og tilrettelegge for de satsingsområder som Kirkemøtet har vedtatt. Videre har Kirkerådet en koordinerende rolle for arbeidet med stat-kirke prosessen og arbeidet med utviklingen av IKT i Den norske kirke.

Dette gjenspeiler risikovurderingene av flere av satsingsområdene, bl.a. trosopplæring, diakoni og IKT. Risikovurderingene er nærmere vurdert i de enkelte hovedområdene, jfr. også tabellen på side 14. De områder i Kirkerådets årsplan som har størst innebygget risiko er:

1. IKT-strategi for Den norske kirke

Det arbeides med å komme videre med Den norske kirkes satsing på IKT. Kirkepartner A/S er under etablering og målet er å ha selskapet på plass fra 1. januar 2014. Dette forutsetter enighet mellom de ulike parter som deltar i dette arbeidet. Det er flere risikofaktorer knyttet til dette arbeidet, bl.a. knyttet til forståelse og forankring for prosessen og tilstrekkelig finansiering. Et godt samarbeid med Opplysningsvesenets fond er viktig. Det arbeides med finansieringen og behov er meldt inn til statsbudsjettet for 2014.

2. Medlemsregister og eKirkebok

eKirkebok ble utviklet og tatt i bruk i 2012. Dermed ble en viktig milepæl nådd. Det er fortsatt mange utfordringer knyttet til registrene og det arbeides videre med å bedre sikkerhet og kvalitet. Drifts- og investeringsbudsjettet er ikke tilstrekkelige for å sikre god nok bestillerkompetanse, nødvendig datakvalitet og opprettholde god teknisk løsning i takt med utviklingen. Kirkerådet har et etterslep på å utføre vedlikeholdsoppgaver i registeret og oppgradering av den tekniske plattformen. Dette ble dokumentert i forbindelse med Ipera konkurransen.

Det arbeides med en integrasjon mellom eKirkebok og lokale fagsystemer. Dette vil øke datakvalitet og redusere dobbeltregistrering. Kirkerådet har ikke midler til dette arbeidet i 2013.

Det er et stort behov for et eget statistikkverktøy for innhenting av styringsinformasjon. Dette vil ha betydning for alle sokn og fellesråd som skal rapportere. En investering knyttet til innføring av et statistikkverktøy som er teknisk koblet til Kirkeregistrene og kan hente data fra alle databaser og bearbeide disse, vil være innspart i løpet av 2 år. Kirkerådet har ikke midler til dette arbeidet i 2013.

3. Arbeide med ny kirkeordning

Arbeidet utføres med begrensede ressurser. Saken skal behandles på KM i 2013 og 2014.

Arbeidet må tilpasses de økonomiske og faglige ressurser.

Kirkerådet har begrenset påvirkning på den politiske prosessen som vil skje etter Stortingsvalget i år. Det er store utfordringer knyttet til å gjennomføre de utredninger som vil bli vedtatt. Kirkerådet vil ha god dialog med departement og Storting for å finne så gode løsninger som mulig.

4. Ny Salmebok

Det er knappe frister fram til levering av manus til trykkeriet og bemanningen er sårbar.

ÅRSPLAN 2013 FOR KR, MKR og SKR

Områdene er plassert i risikokartet etter nummer:

1. IKT-strategi for Den norske kirke
2. Medlemsregisteret – eKirkebok
3. Arbeide med ny kirkeordning
4. Ny salmebok

Sannsynlighet (s)	Svært stor					
	Stor				1, 2	
	Moderat			3		
	Liten				4	
	Meget liten					
		Ubetydelig	Lav	Moderat	Alvorlig	Svært alvorlig
		Konsekvens (k)				
Risiko (r):		Lav	Moderat	Høy	Kritisk	

MELLOMKIRKELIG RÅD

Status. utfordringer og satsingsområder. Risikobilde.

Status

Økumenikk og internasjonale spørsmål står sentralt i det mandat Kirkemøtet har gitt Mellomkirkelig råd. Arbeidet har som generelt mål å videreutvikle Den norske kirke som en troverdig og påregnelig partner gjennom dialog og samhandling med internasjonale økumeniske organisasjoner, og gjennom bilaterale relasjoner til andre kirker og tros- og livssynssamfunn. Avdeling for økumenikk og internasjonale spørsmål skal legge til rette for at Den norske kirkes menigheter blir engasjert i, og har nytte og glede av, økumenisk og interreligiøst arbeid.

De internasjonale økumeniske organisasjoner og søsterkirker, har vært med på å berike og forme norsk kirkeliv gjennom hele etterkrigstiden. Impulser fra liturgier, salmer og andre kulturuttrykk fra den verdensvide kirke finnes i dag i nær sagt hver norsk lokalmenighet. Forståelsen av misjon og diakoni i Den norske kirke er utviklet i nært samspill med søsterkirker og de økumeniske organisasjonene. Og ikke minst vår forståelse av hva som konstituerer kirken, hva som er dens oppdrag og hvorledes den organiseres og ledes, er blitt utformet i et økumenisk samspill. Vi finner internasjonal og økumenisk impulser i alle de reformer som Kirkemøtet har vedtatt de senere år. Den norske kirke ville i dag sett svært annerledes ut om vi ikke hadde høstet fruktene og blitt utfordret av det økumeniske fellesskapet. Når vi nå skal utforme en ny kirkeordning, er det både fruktbart og nødvendig å dra veksler på andre kirkers erfaringer. Den norske kirkes visjon som en "bekjennende, misjonerende, tjenende og åpen folkekirke" kan bare realiseres om vi knytter vår identitet til det verdensvide fellesskapet i Guds kirke.

Mandatet omfatter også arbeid med religionsdialog, integrering, menneskerettigheter, fred og forsoning, misjon og nord/sør-samarbeid. Nært samarbeid med andre avdelinger i kirkerådstrukturen inngår naturlig i virksomheten.

Utfordringer i 2013

De nevnte arbeidsområdene representerer områder av Den norske kirkes liv og engasjement som i stor grad er med på å prege kirkens profil utad i samfunnet og er dermed gjenstand for betydelig medieoppmerksomhet. Dagsordenen settes ofte av andre, og avdelingen har daglig kontakt med mange eksterne aktører. Dette nødvendiggjør et nært samarbeid med kommunikasjonsavdelingen i Kirkerådet. Det er en stor utfordring å respondere adekvat på utviklingen i Norge og internasjonalt hva angår kirkerelasjoner, menneskerettigheter og religionsspørsmål og å bidra til å påvirke særskilte utviklingstrekk på en positiv måte. Det store nettverket av relasjoner som Den norske kirke er involvert i, representerer en stor ressurs, men medfører samtidig at de ansatte stadig må forholde seg til nye hendelser og utfordringer. Det kreves derfor stor fleksibilitet, god intern kommunikasjon, samstemthet om mål og visjoner, evne til å justere planer underveis og til å fange opp aktuelle utfordringer.

Misjon, økumenikk og teologi

Mellomkirkelig råd vil følge opp Kirkemøtets vedtak om misjon fra 2012 på mange måter. Daglig leder av Samarbeidsrådet for Menighet og misjon (SMM) vil i nært samarbeid med misjonskonsulentene i bispedømmene besøke bispedømmestaber – og råd og lokale menigheter for å viderefremme kirkemøtesaken. Det arbeides videre med religionsteologi i Teologisk Nemnd og i samarbeid med Egede Instituttet, Bispemøtet og Kirkelig Dialogsenter. Det nære samarbeidet innen SMM videreføres, og i mars vil SMM-generalsekretærene besøke de økumeniske organisasjonene i Genève. Sammen med NORME og Norges Kristne råd planlegges ny misjonskonferanse i 2014. Tydeliggjøringen av sammenhengen mellom misjon

og miljøengasjement skal fortsette, bl.a. gjennom fagdager på teologiske læresteder. Det nye misjonsdokumentet fra Kirkens Verdensråd vil bli oversatt til norsk og foreligge på Kirkemøtet. Dette vil også drøftes på generalforsamlingen i Busan.

Den norske kirke er for tiden sterkt involvert i ledelsen av de sentrale internasjonale økumeniske organisasjonene. Dette utfordrer Den norske kirke til å videreføre vår nære kontakt med disse og bidra med de forventede ressurser. Samarbeidet mellom Den norske kirke og Kirkens Verdensråd er styrket ved at vi for tiden har et medlem av Den norske kirke som generalsekretær og takket være økonomiske bidrag fra Utenriksdepartementet til særskilte prosjekter. Det er en utfordring også å øke den økonomiske støtten til vårt samarbeid med Det lutherske verdensforbund. Det økumeniske samarbeidet i Europa, relasjonen mellom de ulike fellesskapene og relasjonen til Vatikanet og de ortodokse, ikke minst i Russland, vil bli fulgt nøye i forbindelse med oppfølgingen etter generalforsamlingen til Konferansen av protestantiske kirker i Europa (Leuenberg-fellesskapet) høsten 2012. Konferansen av europeiske kirker (KEK) generalforsamling i juli 2013 i Budapest vil gi svært viktige signaler om det videre økumeniske samarbeidet i Europa i årene framover. Også generalforsamlingen til Kirkens Verdensråd (KV) i oktober/november 2013 i Busan, Sør-Korea vil prege avdelingens arbeid i hele 2013.

Det er en økende interesse for lokaløkumenikk i menighetene, både som resultat av en generell globalisering, men mer spesielt på grunn av kristne innvandrere. Dette utfordrer oss til å arbeide mer med økumenikk i lokalmenighetene og å videreformidle impulser og erfaringer fra den globale kirke til våre menigheter og omvendt. Arbeidet til Kirkelig dialogsentre i Oslo og etableringen av regionale kirkelige dialogsentre i flere bispedømmer er en viktig ressurs i avdelingens arbeid både med lokaløkumenikk og religionsdialog i lokalsamfunnene. Avdelingen vil følge opp Kirkemøtets vedtak i misjonssaken i 2012 om å samarbeide med Bispemøtet og teologiske fagmiljøer om religionsteologi. Det vurderes om dette arbeidet skal kunne ut i en sak på Kirkemøtet, trolig tidligst i 2015.

En viktig oppgave i årene framover blir å integrere teologiske og økumeniske anliggender i arbeidet med ny kirkeordning. Det nødvendiggjør et nært samarbeid mellom alle avdelinger i Kirkerådets sekretariat, Teologisk Næmnd og Bispemøtet. Avdelingen vil i samarbeid med Kirkerådet og Bispemøtet arrangere seminarer om ekklesiologi som bidra til arbeidet med å få til gode teologiske refleksjonsprosesser på alle nivå i kirken i årene fram mot ny kirkeordning. Oppfølgingen av kirkemøtesaken i 2012 om misjon, LVFs nye strategi og arbeidet fram mot reformasjonsmarkeringen i 2017 må sees i sammenheng med utmeislingen av ny kirkeordning.

Fred, menneskerettigheter, vern om skaperverket

Forrige gang det ble laget en større prinsipplæring om Den norske kirkes menneskerettighetsarbeid var midt på 1980-tallet, og det er nødvendig å oppdatere dette dokumentet. Arbeidet som Menneskerettighetsutvalget (KISP) startet opp i 2012, vil bli videreført i 2014 med tanke på en kirkemøtesak i 2014. Det nye dokumentet vil gi en innføring i grunnlagstenkning om menneskerettigheter, beskrive tematikk som har særlig relevans for kirken og diskutere hvorfor og hvorledes kirkens diakonale oppdrag kan realiseres i arbeidet med menneskerettigheter.

Generalforsamlingen til Kirkens Verdensråd som hovedtema *Livets Gud – led oss til rettferdighet og fred*. Arbeid med en teologisk forståelse av 'rettferdig fred' og konkrete fredsprosjekter vil være prioriterte oppgaver i 2013. Samarbeidet særlig med Kirkens Verdensråd og Kirkelig fredsplattform (Norges Kristne råd) er avgjørende viktig for avdelingens arbeid med fred og rettferdighet. Gjennom samarbeidet i Det norske dalit-solidaritetsverket vil ha et særlig fokus på daliters rettigheter.

ÅRSPLAN 2013 FOR KR, MKR og SKR

Religionsdialogene, arbeidet mot religiøs ekstremisme og minoritetsbeskyttelse er viktige elementer i arbeidet med 'rettferdig fred'. Avdelingen har et særlig engasjement for trosfrihet og religiøse minoriteters rettigheter, og vil også gi innspill til Utenriksdepartementets arbeid med dette. Dette er også en viktig tematikk i Samarbeidet Menighet og Misjon og i religionsdialogene.

Avdelingen vil i løpet av 2013 rette er særlig fokus på seksuelle minoriteters rettigheter og rettigheter knyttet til kvinner og reproduktiv helse. Vi erfarer at disse rettighetene er under press fra konservative religiøse miljøer i flere deler av verden i dag, og sammen med andre aktører i Norge og i de internasjonale økumeniske organisasjonene ønsker vi å framholde vårt kirkelige ansvar for å ivareta disse rettighetene.

Midtøsten vil fortsatt stå sentralt i arbeidet i 2013. Dette er en oppfølging av Kirkemøtets signaler, konsekvens av den dramatiske situasjon for de kristne i regionen og et forsterket samarbeid med Kirkenes Verdensråd. I forlengelsen av den arabiske våren har vi fokus på menneskerettighetssituasjonen under de nye regimene, og særlig på religionsfrihet og situasjonen for religiøse minoriteter, herunder kristne. Vi vil også bidra til Utenriksdepartementets prosjekt om minoritetsbeskyttelse. Arbeidet for forfulgte kristne i ulike deler av verden vil være viktig, og her vil vi søke nært samarbeid med andre organisasjoner.

Avdelingen vil bidra med internasjonale perspektiver og samarbeid i prosjektet *Skaperverk og bærekraft*. Det er en utfordring å synliggjøre kirkens miljøengasjement enda mer i offentligheten, og det byr seg en sjans i forbindelse med Klimavalg 2013 arbeidet fram mot stortingsvalget i 2013. Avdelingen vil også bringe klimaspørsmål inn i arbeidet i Samarbeidsrådet for tros- og livssynsamfunn (STL)

Religionspolitikk og religionsdialog

Etter 22. juli er viktigheten av arbeidet med religionsdialog og flerkulturell sameksistens blitt enda tydeligere. STL blir en viktig arena for dette arbeidet i årene framover. I tillegg vil de bilaterale dialogene mellom Mellomkirkelig råd og Islamsk Råd Norge og Det mosaiske trossamfunn prioritert. Det samme vil den trepartsdialogen 'Abrahams barn'. Sistnevnte gruppe vil gjennomføre en fellesreise til Israel/Palestina i februar 2013.

Det er ønskelig at erfaringene fra de nasjonale dialogene kommer ut til menighetene, og derfor er et nært samarbeid med Kirkelig dialogsenter og de nye regionale dialogsentrene Areopagos planlegger veldig viktig. Det er også igangsatt et arbeid for å bistå trosopplæringen i forhold til arbeid med anti-semittisme, minoritetshets og fremmedfrykt.

Stålstett-utvalgets innstilling legges fram i januar 2013 og det blir viktig for kirken å respondere adekvat på denne. Arbeidet med høringsuttalelse fra Kirkerådet vil bli prioritert og ta mye tidsressurser i 2013.

Kirkens inkludering av kristne innvandrere i egne menigheter må intensiveres for å følge opp Kirkemøtets anbefalinger. Norsk innvandrings- og asylpolitikk vil fortsatt være et sentralt område for Mellomkirkelig råd, og vi vil fortsette å ha et særlig fokus mot de 'papirløse', den svakeste gruppen blant asylantene.

Prioriteringer i 2013

- Generalforsamlingen til KV (KM-sak 2013) ('Rettferdig fred')
- Generalforsamlingen til KEK (KM-sak 2013)
- Prinsippdokument om menneskerettigheter (KM-sak 2014)
- Klimarettferdighet: Klimavalg 2013
- Misjon: oppfølging av KM-saken og arbeid med nytt misjonsdokument fra KV

ÅRSPLAN 2013 FOR KR, MKR og SKR

- "Å være evangelisk-luthersk kirke i dag?": ny kirkeordning, reformasjonsmarkering og økumenisk handlingsplan (oppfølging KM-sak)
- Religionsdialog: Kristen-jødiske-muslimske relasjoner i Norge og internasjonalt
- Midtøsten
- Religionspolitikk: Ståsettutvalgets utredning
- Trosfrihet og minoritetsbeskyttelse, arbeid mot religiøs ekstremisme

Risikobilde

Arbeidet i Avdeling for økumenikk og internasjonale spørsmål er preget av relativt lav sannsynlighet for at delmålene ikke skal nås. Det henger sammen med erfaring over lengre tid og vel etablerte prosedyrer. Samtidig er forholdet at siden arbeidet i stor grad er relasjonelt, er det avhengig av andre partnere hvorvidt arbeidet skal lykkes. Tiltakene inneholder en rekke kontaktmøter, reiser og konferanse hvor eksterne partnere er involvert. Dette øker risikonivået.

På enkelte områder (så som Midtøsten) er situasjonen preget av en betydelig grad av uoversiktighet.

Områdene er satt inn i risikokartet

1. Medlemskapet i internasjonale økumeniske organisasjonene
2. Kirkeordning, reformasjonsmarkering og luthersk identitet
3. Fred, menneskerettigheter og vern om skaperverket
4. Samarbeidsrelasjoner mellom tro- og livssynsamfunn, religionsdialog og trosfrihet
5. Midtøsten

Sannsynlighet	Svært stor					
	Stor		5			
	Moderat			2, 3, 4		
	Liten			1		
	Meget liten					
		Ubetydelig	Lav	Moderat	Alvorlig	Svært alvorlig
		Konsekvens				
Risiko:		Lav	Moderat	Høy	Kritisk	

SAMISK KIRKERÅD

Status. Utfordringer og satsingsområder. Risikobilde.

Status.

Samisk kirkeråd skal fremme og utvikle samisk kirkeliv som en nødvendig og likeverdig del av Den norske kirke. Rådet skal styrke samiskkirkelig fellesskap over landegrensene og ivareta kirkelig urfolksarbeid.

Kirkemøtet vedtok i 2011 Strategiplan for samisk kirkeliv. Planen legger grunnlag for en styrket, målrettet og samordnet satsning på samisk kirkeliv i Den norske kirke.

Fra høsten 2012 har Samisk kirkeråds sekretariat vært lokalisert i Tromsø. Det er tilsetting i alle 4 fagstillinger ved inngangen til 2013. Det ligger til rette for ytterligere styrking av samarbeidsrelasjonene mot aktuelle samiskrelaterte kompetansemiljøer i nord i 2013. Det må rekrutteres ny sekretær våren 2013.

Utfordringer og satsingsområder.

2013 er andre år i den 5-årige handlingsplanperioden for Strategiplan for samisk kirkeliv. Det er en utfordring å hjelpe menighetene i gang med implementeringen lokalt, og Samisk kirkeråd vil i 2013 utarbeide hjelpemateriell til menighetene og styrke dialogen med bispedømmene om implementeringen av strategiplanen. For øvrig kan alle enkeltelementer nedenfor også knyttes til strategiplanen og implementeringen av enkeltpunkter i denne.

Samiske kirkedager i Mo i Rana 9.-11. august er Samisk kirkeråds mest ressurskrevende satsning i 2013. Kirkedagene, som arrangeres for tredje gang og for første gang i Norge, er det viktigste overnasjonale tiltaket i samisk kirkeliv. Tiltaket genererer betydelig samhandling mellom Norge, Sverige, Finland og Russland. Det er en målsetting om 1000 deltakere. Den norske kirke ved Samisk kirkeråd er for første gang hovedarrangør. Arrangementet åpner på FNs urfolksdag og har en tydelig urfolksprofil med "Hellig jord! Hellig Ord" som hovedtema. Arrangementet brukes strategisk til å skape synergier i forhold til løpende satsninger på felter som ungdom, gudstjenesteliv, urfolk, skaperverk, forsoningsarbeid og språkarbeid (se www.samiskekirkedager.no). Da kirkedagene for første gang holdes i et sørsamisk område, bidrar tiltaket også i vitaliseringsprosessen i sørsamisk kirkeliv knyttet oppbygging av Saemien åålmege/ samisk menighet i sørsamisk område.

2013 blir første hele driftsår med et fast nasjonalt samisk ungdomsarbeid i Den norske kirke i regi av Samisk kirkeråd (stilling etablert i 2012, med tilsetting i august i fjor). Etablering av ungdomsnettverk, rekruttering og begynnende utdanning av ungdomsledere og permanentisering av samlingsbasert tilbud for samisk ungdom i Den norske kirke er målsettinger i 2013. Ungdomsprogrammet under Samiske kirkedager vil samle samisk ungdom fra Norge, Sverige, Finland og Russland, og brukes strategisk i oppstarten av det nasjonale ungdomsarbeidet, som for øvrig vil skje i dialog med menigheter og bispedømmeråd. Det vektlegges å bygge en bro mellom trosopplæringsarbeidet og videre ungdomsarbeid, og satsningen anses strategisk viktig også for å styrke rekrutteringen til videre kirkelig engasjement i samisk kirkeliv.

Ungdomssatsningen holdes sammen med at det på trosopplæringsfeltet arbeides for etablering av en nasjonal samisk konfirmasjonsleir fra 2014, der mye av forberedelsen må skje i 2013. Rekruttering av ungdomsledere skjer også med tanke på dette.

Etter vakanse siden mai i fjor, er ny trosopplæringsrådgiver tilsatt fra 1. mars 2013 med base i Tromsø. Prioritert oppgaver, i tillegg til å forberede nasjonal konfirmantleir, er å forbedre, og styrke bruken av, nettstedet for samisk trosopplæring www.osko.no i dialog med brukere og

menigheter. Videre å styrke kontakten med menigheter og bispedømmer med tanke på å stimulere til implementering av Plan for samisk trosopplæring. En ny sørsamisk 4-årsbok er under utarbeidelse og gjøres trykkeklar i løpet av 2013. Prosjektet gjøres i samarbeid med Saemien åålmege / samisk menighet i sørsamisk område.

Videreføring av arbeidet med bearbeidning og ferdigstilling av sørsamiske liturgier (tidligst ferdig 2014) vil ha hovedprioritet på liturgifeltet, sammen med trykking av lulesamiske liturgier (perm) og orgelhefte til Nordsamisk liturgibok.

På kompetansfeltet fortsetter Samisk kirkeråd dialogen med Universitetet i Tromsø om ivaretagelse av samisk kirkehistorie i prosjektet Nordnorsk religionshistorie, og i rammen av samarbeidet vurderes trykket en utgivelse av foredrag fra det samiske kirkehistorieseminar i Tromsø november 2012.

Videre har Samisk kirkeråd siden 2011 tilrettelagt en dialog mellom Universitetet i Tromsø, Kirkelig utdanningscenter i nord, Samisk høyskole, Menighetsfakultetet, Teologisk fakultet og Misjonshøgskolen om samarbeid om kurs om "Tro og religion i Sápmi". Prosessen går i 2013 inn i en mer forpliktende fase. Det tas i første omgang sikte på et videreutdanningskurs for prester (og andre kirkelige medarbeidere) med mulighet for senere grep i forhold til grunnutdanning og forskning. Kursstart er satt til høsten 2014, og hovedutfordring i 2013 er å avklare institusjonell forankring, organisering av samarbeidet, utarbeidning av fagplan og legge grunnlag for rekruttering i dialog med bispedømmer og andre relevante aktører.

På rekrutteringsfeltet vil Samisk kirkeråd arbeide med å gjøre kjent Sametingets nyetablerte stipendordning (fra januar 2013) for samisktalende som tar utdanning til prest, diakon, kateket og kantor.

Samiske kirkedager vil få en klar urfolksprofil. Det gjenspeiles i hovedtema og gjennom internasjonal urfolksdeltakelse blant bidragsyterne. Urfolksproblematikken knyttet til tjæresandsaken er styrket betydelig i kanadisk offentlighet ved inngangen til 2013. I november/desember 2012 oppstod en bred og urfolks-bevegelse i Canada (Idle No More) som spontan reaksjon på ny lovgivning med forbindelser til bl.a. tjæresand. Samisk kirkeråd vil følge situasjonen og løfte saken der det er naturlig også i 2013. Samisk kirkeråd vil videre bidra i ivaretagelsen av urfolksspørsmål i Kirkenes verdensråd (KV) bl.a. gjennom økonomisk støtte og deltakelse på KVs generalforsamling.

Det samiskrelaterte forsonings- og dialogarbeidet i Den norske kirke vil videreutvikles i 2013 i dialog med søsterkirker i Sverige og Finland og økumeniske nettverk. 2 forsoningsseminar holdes på Samiske kirkedager, og en temabok med artikler om forsoningsarbeid i samisk kontekst vil utgis i samarbeid med Kirkelig utdanningscenter i nord.

Samisk kirkeråd vil i 2013 styrke ytterligere relasjonsbyggingen mot aktuelle samarbeidspartnere i det samiske området. Samarbeidsavtalen med Sametinget følges opp gjennom dialog og årlig administrativt møte. Samarbeidet med aktuelle kompetansemiljøer i nord vil videreutvikles, kontaktmøter med de tre nordligste bispedømmene gjennomføres og flere kontaktpunkter med lokalt kirkeliv prioriteres.

Det er størst risiko knyttet til:

1. Samiske kirkedager 2013

Samiske kirkedager er et svært ressurskrevende arrangement, og sårbarheten knytter seg få nøkkelpersoner. Risikosannsynligheten vurderes liten, men konsekvensen alvorlig da det gjelder et hovedarrangement for fire land.

2. Samiske liturgier

Risikoen på samiske liturgier knytter seg til at lulesamisk liturgiperm og organisthefte til Nordsamisk liturgibok ikke ble trykket som forutsatt i 2012. Sårbarheten ligger i begrensede administrative ressurser kombinert med andre store oppgaver. Det svært uheldig om dette arbeidet blir ytterligere forsinket.

3. Samisk trosopplæring

Risikoen på samisk trosopplæring knytter seg særlig til at forutsatt oppfølging av www.osko.no ikke ble foretatt i 2013 grunnet vakanse og flytting. Konsekvensen ved manglende forbedring og styrket bruk i 2013 vurderes som alvorlig fordi tilbudet ikke kan bli fulgt opp. Med nytilsatt trosopplæringsrådgiver fra 1. mars vurderes sannsynligheten liten

Områdene er plassert i risikokartet etter nummer.

Sannsynlighet	Svært stor					
	Stor					
	Moderat			2		
	Liten				1, 3	
	Meget liten					
		Ubetydelig	Lav	Moderat	Alvorlig	Svært alvorlig
		Konsekvens				
Risiko:		Lav	Moderat	Høy	Kritisk	

1. Stat – kirke

Hovedmål:

Følge opp den politiske avtalen i Stortinget (10.4.2008).

Gi kirkens organer en sterkere demokratisk legitimitet og forankring blant kirkemedlemmene gjennom nye valgeregler.

Utvikle ny kirkeordning med nye relasjoner mellom stat og kirke.

Delmål 2013
<i>1.1 Utarbeide forslag til ny kirkeordning (KM 10/11, KM 10/08, KM 08/07)</i>
Utarbeide forslag til endring av kirkeordningen med vekt på overdragelse av arbeidsgiveransvaret for prestene til kirkelige organer og etablering av Den norske kirke som rettssubjekt
<i>1.2 Utarbeide valgordning for bispedømmerådvalg og valg til Kirkemøte</i>
Identifisere behov og premisser for arbeid med endret kirkelig organisering og legge til rette for en demokratisk prosess.
<i>1.3 Utvikle ungdomsdemokratiet (UKM 07/12, UKM 10/11, UKM 07/09, KM 11/93)</i>
Arbeide for forankring av ungdomsdemokratiet lokalt, regionalt og nasjonalt.
Arbeide for at ungdomsdemokratiet har en plass i ny kirkeordning (jfr. UKM 07/12)
<i>1.4 Gi høringsvar på Stålsettutvalgets innstilling</i>
Fremme Den norske kirkes syn på religionspolitiske spørsmål

Beskrivelse av risikobilde	Konsekvens hvis ikke tiltak iverksettes	S	K
1) Saksdokument blir ikke ferdig til frist	1) Forsinkelser på uttalelse fra Kirkemøtet, eller at Kirkemøtet uttaler seg uten adekvat saksbehandling.	Moderat	Moderat
2) Knappe tidsfrister som gjør at det blir for knapp tid til å vurdere alle sider i saken grundig nok	2) Konsekvensutredningene kan inneholde feil. Kirkerådets omdømme svekkes.	Moderat	Moderat

2. Barn, unge og trosopplæring.

Hovedmål:

Stimulere til livslang læring i kirken med utgangspunkt i dåpen slik at mennesker kan leve og vokse i den kristne tro.

Delmål 2013
<p>2.1 Ledelse, opptrapping og gjennomføring og av trosopplæringsreformen</p> <p>Strategisk og faglig god ledelse av Trosopplæringsreformen i tråd med Stortingets og Kirkemøtets vedtak.</p> <p>Slutføre opptrappingen og sikre politisk forståelse av økonomisk ramme som 250 mill. kr. i 2003-kroner.</p> <p>Reformen gjennomføres i så mange nye prosti-områder som tildelingen over statsbudsjettet gir rom for.</p> <p>God kvalitet på systemer, rutiner og dokumentasjon av reformens aktivitet og resultater.</p> <p>Sentrale lederstrukturer, organisasjoner og institusjoner blir involvert og engasjert i videreføring av reformen, og at dette bidrar til kvalitet og felles strategier i reformens gjennomførings- og driftsfase.</p>
<p>2.2 Innføring av plan for trosopplæring /utvikling av ressurser (KM 4/09)</p> <p>Plan for trosopplæring danner grunnlag for utvikling av en fornyet trosopplæring i Den norske kirke.</p> <p>Menighetene utvikler gode lokale trosopplæringsplaner i tråd med føringene i Plan for trosopplæring.</p> <p>Barn og unge i alderen 0-18 år får tilbud om en systematisk trosopplæring av god kvalitet.</p>
<p>2.3 Trosopplæring for alle</p> <p>Bredden av dømte barn og unge har et reelt tilbud om trosopplæring som er tilpasset deres liv og forutsetninger</p>
<p>2.4 Fag- og kompetanseutvikling</p> <p>Godt samvirke med relevante fag- og kompetansemiljøer for å sikre fagutvikling og kompetanse på barn-, unge- og trosopplæringsfeltet i faginstusjonene og hos kirkelige medarbeidere på alle nivå i Den norske kirke.</p>
<p>2.5 Trosopplæring: Gjennomføring og opptrapping av reformen i menighetene</p> <p>Dyktiggjøre menighetene til målrettet kommunikasjons-arbeid overfor barn/unge og deres foreldre/foresatte.</p> <p>Synliggjøre kirkens store arbeid innenfor barn, unge og trosopplæring i opinionen og blant politikere.</p>
<p>2.6 Kirke 18-30 (KM 5/09)</p> <p>Utvikle strategi, bevissthet og kunnskap om hvordan være en livsnær og relevant kirke for unge</p>

Delmål 2013
voksne, og skape økt deltakelse og engasjement.
2.7 Barn og unges oppvekst
Være en pådriver for at Den norske kirke kan utgjøre en trygg arena i barn og unges oppvekst.
Være en pådriver for at Den norske kirke kan være en kompetent aktør og samarbeidspartner når det gjelder religions- og livssynsspørsmål for barn og unge, med særlig fokus på barnehage- og skole.
2.8 Voksenpedagogikk
Fokusere på voksenpedagogiske muligheter i arbeidet med trosopplæring, aldersgruppen 18-30 (jfr. pkt. 2.6) og gudstjenestereformen.

Beskrivelse av risikobilde	Konsekvens hvis ikke tiltak iverksettes	S	K
1) Reformens økonomiske ramme blir forstått som oppnådd med 250 mill. kr. i 2013-kroner.	1) Hvis den økonomiske rammen for reformen ikke blir 250 mill. i 2003-kroner, vil ikke rammen bli tilstrekkelig til å bevilge midler til alle landets menigheter innen den modellen som er utarbeidet. Dette er svært kritisk for trosopplæringsreformen og vil ramme tilbudet til barn og unge i Den norske kirke.	Moderat	Svært alvorlig
2) Opptrappingen av reformen til alle landets menigheter tar lenger tid enn de 10 årene som Stortinget forutsatte.	2) Forlenget opptrappingsperiode fører til tap av motivasjon og økt motstand mot reformen i menighetene.	Svært stor	Svært alvorlig
3) Manglende forståelse av reformens bakgrunn og mål blant kirkens tillitsvalgte, ansatte og medlemmer.	3) De lokale planene svarer ikke på reformens mål om innhold og breddeutfordring. Menighetene lykkes ikke i å etablere tiltak som får bred oppslutning. Barn og unge deltar ikke og får dermed ikke trosopplæring. Kunnskap og tilhørighet til den kristne tro og tradisjon svekkes i befolkningen.	Moderat	Svært alvorlig
4) Systemene for planlegging, erfaringsdeling og rapportering er utilstrekkelige eller fungerer teknisk dårlig.	4) Læringseffekten svekkes på grunn av manglende dokumentasjon og dårlig kvalitet på menighetenes planer/ rapporter.	Moderat	Alvorlig
5) Behov for strategiutvikling for aldersgruppen 18-30 og voksenundervisning fanges ikke opp lokalt.	5) Anliggende prioriteres ikke i menighetene som del av en helhetlig menighetsutvikling og blir mangelfullt ivaretatt.	Moderat	Alvorlig

3. Gudstjenesteliv

Hovedmål:

Fornye kirkens gudstjenesteliv etter de mål som Kirkemøtet og Kirkerådet fastsetter.

Gi rom for større fleksibilitet og valgfrihet i menighetene, mer involvering fra flere deltakere og sterkere stedlig forankring av gudstjenestelivet.

Utarbeide gudstjenestemateriell på de tre samiske offisielle språkene sørsamisk, lulesamisk og nordsamisk.

Delmål 2013
<p>3.1 Følge opp gudstjenestereformen (UKM 12/11, KM 04-07/11, KM 04-09/10)</p> <p>a) Gi råd om gudstjenestereformen og gi uttalelser om forståelsen av innhold og regelverk.   b) Stimulere til den store samtalen om gudstjenesten.   c) Fremme teoretisk og praktisk fagutvikling i liturgi   d) Skape en god synergi mellom de pågående reformene i kirken   e) Igangsette forskning på innføringen av gudstjeneste-reformen i menighetene</p>
<p>3.2 Utvikle nytt liturgisk materiale</p> <p>a) Gi menighetene mulighet til å ta i bruk nye <i>dagens bønn</i> (kollekt-bønner i samsvar med ny tekstbok) i hovedgudstjenesten.   b) Gi kirkens ansatte mulighet til å ta i bruk <i>Liturgisk ordning for velsignelse av hus og hjem</i>, etter KM-vedtak i 2013.   c) Fornye gudstjenestelivet ved å utarbeide nye liturgier og veiledninger for <i>den stille uke</i>.   d) Gi menighetene mulighet til å ta i bruk en kvalitetssikret <i>poetisk tekstrekke (bibelsk salme)</i> på gudstjenestene.</p>
<p>3.3 Gjøre de nye liturgiene tilgjengelige på andre språk</p> <p>a) Kartlegge oversettelsesbehov (og skissere fremdrift for tilgjengeliggjøring) for nye liturgier på samiske språk. Oversettelsesarbeid initieres til nordsamisk og et utvalg tekster oversettes til sørsamisk.   b) Gjøre de nye liturgiene tilgjengelig på engelsk.   c) Gjøre de nye liturgiene tilgjengelig på tegnspråk.</p>
<p>3.4 Bidra til avklaring og økt bevissthet om kirkelige tekstiler</p> <p>a) Bidra til avklaring og økt bevissthet om skråstola som del av <i>diakonens</i> liturgiske drakt   b) Bidra til avklaring og økt bevissthet om vigsling og liturgisk drakt/skråstola for <i>kantor</i>.   c) Styrke den kirkelige kompetanse på kirketekstiler.</p>
<p>3.5 Produsere og lansere ny Norsk salmebok (UKM 04/11)(KR 12/10, KM 5/12))</p> <p>a) Utføre det gjenstående førtrykksarbeidet med salmebok.   b) Planlegge og gjennomføre tiltak for lansering av ny salmebok.   c) Motivere menighetene, og gi hjelp, til å ta salmeboka i bruk.</p>

ÅRSPLAN 2013 FOR KR, MKR og SKR

Beskrivelse av risikobilde	Konsekvens hvis ikke tiltak iverksettes	S	K
1) Utredningene av vigsling og skråstola for kateketer og for kantorer kan bli mer tidkrevende og komplisert enn antatt.	1) Eventuelt en utsettelse av KM-vedtakene med et år.	Liten	Moderat
2) Det er lagt opp til at nye <i>Dagens bønn</i> , som tidligere har vært utsatt flere ganger, får en betryggende saksgang fram til vedtak i KM 2014.	2) Om vi ikke lykkes med revisjonen av bønnene, kan det skje at KM-vedtaket forsinkes med et år.	Moderat	Moderat
3) Ferdigstilling av ny salmebok (og ny koralbok) er i rute ved starten av 2013, men er fortsatt sårbart i tilfelle sykdom.	3) En utsettelse vil være svært uheldig ut fra de planer som menighetene, Kirkerådet og forlaget har.	Liten	Alvorlig

4. Organisasjon og forvaltning

Hovedmål:

Ha oppmerksomhet på saker av felles kirkelig karakter.

Legge til rette for lokal organisasjonsutvikling gjennom kompetanseheving og utviklingsarbeid.

Delmål 2013
4.1 Samle og utbre kunnskap om lokal organisasjonsutvikling (i menighetene)
Gjennom omstilling og utviklingsarbeid bidra til økt kirkelig samarbeid på tvers av sokne- og kommunegrenser.
4.2 Styrke menighetsutviklingen
a) Videreutvikle verktøy for menighetsutvikling i folkekirkekontekst. b) Utrede ordninger for menighetsdannelser på tvers av soknestrukturen.
4.3 Øke anvendeligheten av kirkelige data
Flere kirkelige ansatte benytter kirkestatistikk i sitt arbeid med målstyring og planlegging Utvikle tjenlige løsninger for innsamling, lagring og publisering av kirkelig statistikk.
4.4 Gjennom utvikling av godkjenningsordninger bidra til rekruttering til stillinger i Den norske kirke
Ivareta autorisasjonsregler og regler om tilsetning av menighetsprester i hht. forskrifter fastsatt av FAD og KR.
4.5 Kjønn og likestilling (KR 53/08)
Bidra til at Strategiplan for kjønn og likestilling tas i bruk slik at likestillingsperspektivet innarbeides på alle nivå og felt.

Beskrivelse av risikobilde	Konsekvens hvis ikke tiltak iverksettes	S	K
Lokal organisasjonsutvikling			
1) Det stilles ikke midler til disposisjon	1) Ingen stimulering av lokal organisasjonsutvikling	Moderat	Moderat
2) Ingen nyutvikling av behandling av kirkelig statistikk	2) Kirkelige rådsorganer benytter tall og styringsdata fortsatt i liten grad, medfører svekket/underoptimal planlegging	Moderat	Moderat
3) Miste sekretariatsfunksjon for godkjenningsordninger	3) Svekket rekruttering og kvalitetssikring av søknader om ekvivalering og godkjenning.	Moderat	Moderat

5. Diakoni

Hovedmål:

Gjennom kirkens omsorgstjeneste skal evangeliet formidles også ved handling. Kirken vil at dette skal skje gjennom nestekjærlighet, inkluderende fellesskap, vern om skaperverket og kamp for rettferd.

Delmål 2013
<p>5.1 Følge opp plan for diakoni (KM 9/11), KM 6/07)</p> <p>a) Arbeide for at flere menigheter får diakonstilling eller, som et alternativ, tilgang på diakonal kompetanse.</p> <p>b) Bidra til diakonal utvikling i tråd med Plan for diakoni og med særlig vekt på Samhandlingsreformen.</p> <p>c) Bidra til at kirkens beredskap og tjenester ved katastrofer og ulykker fungerer tilfredsstillende.</p> <p>d) Bidra til å forebygge overgrep i kirken og arbeide for gode rutiner for håndtering av overgrepssaker.</p>
<p>5.2 Inkludering av mennesker med funksjonsnedsettelse i kirken (KM 13/06, KM 9/12)</p> <p>a) Bidra til at Den norske kirke skal være tilrettelagt for og inkludere mennesker med nedsatt funksjonsevne og mennesker med utviklingshemninger.</p> <p>b) Styrke innsatsen for integrering og tilrettelegging ved å utvikle hjelpemateriell og videreutvikle samhandlingen på feltet.</p> <p>c) Bidra til å synliggjøre og styrke funksjonshemmedes rolle i internasjonal, økumenisk sammenheng.</p>
<p>5.3 Kirkerådets (KR) arbeid med miljø, forbruk og rettferd (KM 10/96, KM 11/01, KM 12/03 og Skaperverk og bærekraft (S&B) (KM 4/07, KM 5/08, KM 4/12)</p> <p>a) Samlende og motiverende innad. Styrke tverrkirkelige nettverk og samle kirkene lokalt og nasjonalt bak felles mål og større engasjement for miljø, forbruk og rettferd, skaperverk og bærekraft. Skape framtidstro med effektiv kommunikasjon i ord og handling. Utarbeide en egen klimamelding for Dnk hvor grønne menigheter og miljøfyrtårnsertifiserte kirkelige fellesråd er vesentlige elementer.</p> <p>b) Tydelig og målbevisst utad. Være en tydelig aktør i arbeidet for mer bærekraftige og miljøvennlige samfunn lokalt, nasjonalt og globalt, og er bidragsyter til en mer ansvarlig klima- og miljøpolitikk i Norge.</p>
<p>5.4 Sosialetiske perspektiver i samfunnsdebatten</p> <p>Gi bidrag som styrker Dnks rolle i samfunnsdebatten blant annet ved arbeid med temaene økonomi og etikk, samliv og religionspolitikk.</p>

ÅRSPLAN 2013 FOR KR, MKR og SKR

Beskrivelse av risikofaktor	Konsekvens hvis ikke tiltak iverksettes	S	K
Skaperverk og bærekraft 1) Det er lokalt for lite kunnskap om utfordringer, konsekvenser og handlingsalternativer på feltet. 2) Det finnes ikke økonomiske og tilstrekkelige personellressurser for lokal og regional aktivitet på feltet. 3) Det er lokalt og regionalt teologisk usikkerhet om arbeidet hører med til kirkens kjernevirksomhet. 4) Andre nasjonale prosesser og reformer krever arbeidskraft og oppmerksomhet og fører til slitasje og trøtthet i lokalmenighetene.	Prosjektets breddevirkning og troverdighet blir kraftig redusert pga. ressursknapphet, usikkerhet eller lavt engasjement.	Stor	Alvorlig
		Stor	Moderat
		Moderat	Alvorlig
		Stor	Alvorlig
Diakoni 1) Det opprettes ikke flere diakonstillinger, det kan også bli reell nedgang i antall stillinger 2) Fagutvikling og nybrottsarbeid nedprioriteres. 3) Kirkens katastrofearbeid kan bli kvalitativt dårligere og kan få vansker med å finne sin plass i samfunnets katastrofearbeid. 4) Arbeidet på overgrepsfeltet nedprioriteres blant mange andre oppgaver.	1) Det blir mindre samarbeid med andre lokale instanser, færre frivillige og utviklingen av lokaldiakonien vil ikke kunne nå de mål Diakoniplanen setter. 2) Kvalitet og kvantitet av det lokale diakonale arbeidet reduseres 3) Verdifull kompetanse og ressurser kan bli stående ubrukt i en akutt situasjon 4) Nye metoder for forebygging blir ikke utarbeidet, håndtering av saker kan bli ikke tilfredsstillende, trossamfunn med små ressurser kan miste viktig kompetanse	Stor	Alvorlig
		Moderat	Alvorlig
		Liten	Alvorlig
		Liten	Svært alvorlig

6. Kultur, kirkemusikk, kirkebygg og pilegrimsarbeid

Hovedmål:

Øke kompetansen på kulturfeltet for å stimulere til økt bruk av kunst og kultur i kirken samt stimulere til engasjement og oppfølging av kulturarven.

Gjennom kirkemusikk å bidra til å tolke og formidle kristen tro i menighetene.

Bidra til at pilegrimssatsingen fortsatt skal ha en tydelig kirkelig profil.

Delmål 2013
<p>6.1 Kirke & kultur: Kunsten å være kirke – kulturmelding (KM 7/05)</p> <p>a) Etablere et godt samspill mellom menighetene og det allmenne kulturliv gjennom bistand fra bispedømmenes kulturrådgivere.</p> <p>b) Gjøre Den norske kirke med sitt trosunivers til en attraktiv kunst- og kulturarrangør for utøvende kunstnere.</p> <p>c) Styrke menighetenes søknadskompetanse innen offentlige støtteordninger og øke markedsføringskompetanse for tiltakene i menighetene.</p>
<p>6.2 Kirkebygg</p> <p>a) Fornye tenkningen og regelverket om kirkebygg, kirkerommet og kirkelig inventar</p> <p>b) Gi råd og avgi uttalelse om nye kirkebygg.</p> <p>c) Veilede om ominnredning av kirkerom m.m. for 2012 gir rom for.</p>
<p>6.3 Kirkemusikk</p> <p>a) Fornye salmesangen og musikken som følger den nye salmeboken.</p> <p>b) Fornye sangen og musikken til de bibelske salmer og liturgiske melodier som finnes i den nye salmeboken.</p> <p>c) Stimulere til utprøving og økt bevissthet om den liturgiske musikken i menighetene.</p> <p>d) Styrke innføring av Plan for kirkemusikk</p>
<p>6.4 Pilegrimsarbeid</p> <p>a) Arbeide for åpne kirker langs leden</p>

Beskrivelse av risikobilde	Konsekvens hvis ikke tiltak iverksettes	S	K
<p>Kultur</p> <p>1) Kultursatsingen er i etablerings- og oppbyggingsfasen. Stillingene og fagfeltet er nytt både i bispedømmene og Kirkerådet. Fagfeltet skal etablere seg i dialog med de eksisterende feltene. Tildelingen til dette feltet er allerede i oppbyggingsfasen innfaset i rammetilskuddene. Dette gjør det krevende å sikre fagfeltet i oppbyggingsfasen. Manglende helhetlig og koordinert satsing kan ramme feltet.</p>	<p>1) Kultursatsingen kan svekkes og konflikter bli krevende å håndtere.</p>	Moderat	Moderat

ÅRSPLAN 2013 FOR KR, MKR og SKR

Beskrivelse av risikobilde	Konsekvens hvis ikke tiltak iverksettes	S	K
<p>Kirkebygg</p> <p>1) Det er et krevende arbeid å fornye tenkningen og regelverket om kirkebygg innenfor tidsrammen som er satt.</p> <p>2) Behovet for rådgivning om kirkebygg er stort, mens arbeidet må prioriteres innenfor de økonomiske ressursene som står til disposisjon.</p>	<p>1) Forsinkelse av KM-behandling.</p> <p>2) Konflikter kan bli krevende å håndtere i noen kirkebyggsaker.</p>	<p>Moderat</p> <p>Moderat</p>	<p>Moderat</p> <p>Moderat</p>
<p>Kirkemusikk</p> <p>1) Koralbok I-II skal utgis samtidig med salmeboken i oktober 2013. Koralbok III utgis et drøyt år etter, og de bibelske salmetekstene den inneholder skal vedtas i Kirkemøtet 2014.</p> <p>2) Rådgivning om liturgisk musikk er det stort behov for, men må gjøres innenfor de rammene som er disponible.</p>	<p>1) Frustrasjon hos kirke-musikere om ikke tidsplanen for koralboken holdes.</p> <p>2) Menighetene kan lide under manglende rådgivning og støtte.</p>	<p>Moderat</p> <p>Liten</p>	<p>Alvorlig</p> <p>Moderat</p>

7. Økumenikk og internasjonale spørsmål (MKR)

Hovedmål:

Bidra faglig og relasjonsbyggende, i samhandling med andre kirker, organisasjoner og livssynssamfunn, i arbeidet med å styrke kristen enhet, misjon, interreligiøs forståelse og sosial rettferdighet.

Delmål 2013
<p>7.1 Ivareta Den norske kirkes medlemskap i de økumeniske organisasjoner for å styrke den globale kirkens arbeid for enhet og felles vitnesbyrd og oppdrag i verden</p> <p>a) Styrke Dnks globale identitet gjennom å delta på KVs generalforsamling i Busan   b) Ivareta Dnks medlemskap i KV gjennom gjensidige berikelser og utfordringer.   c) Ivareta forpliktelsene som medlemskirke i LVF og styrke det globale lutherske fellesskapet   d) Ivareta Dnks medlemskap i KEK gjennom gjensidige berikelser og utfordringer.   e) Ivareta Dnks medlemskap i CPCE gjennom gjensidige berikelser og utfordringer.   f) Ivareta Dnks medlemskap i PORVOO gjennom gjensidige berikelser og utfordringer.   g) Videreutvikle kirkesamarbeid i Europa   h) Revitalisere det gjensidige samarbeidet med søsterkirkene i Brasil, Sør-Afrika og Midtøsten   i) Styrke det økumeniske samarbeidet i Norge gjennom aktivt medlemskap i Norges Kristne råd   j) Synliggjøre og videreutvikle økumenisk samarbeid i Norge, gjennom KATLUSA (Den katolske kirke), Nådens Fellesskap (Metodistkirken)</p>
<p>7.2 Styrke Den norske kirkes identitet som en luthersk kirke som er del av et verdensvidt økumenisk fellesskap.</p> <p>a) Bidra med teologisk og økumenisk refleksjon i arbeidet med ny kirkeordning   b) Styrke forståelsen av sammenhengen mellom den lutherske identiteten og økumenisk engasjement   c) Styrke arbeidet med trosfrihetminoritets-beskyttelse og misjon</p>
<p>7.3 Videreføre et interreligiøst samarbeid og dialog får bedre å kunne samhandle og forstå mennesker med annen religiøs tilhørighet til berikelse for samfunnet og som bidrag til fred og forsoning lokalt og globalt.</p> <p>a) Styrke arbeidet med religionsdialog og interreligiøse samarbeidsrelasjoner.   b) Videreutvikle den kristen-jødisk-muslimske dialogen og skape synergieffekter av arbeidet i Norge og Midtøsten</p>
<p>7.4. Bidra til å styrke den globale kirkes diakonale oppdrag gjennom arbeidet for fred, menneskerettigheter, global rettferdighet og vern om skaperverket</p> <p>a) Styrke kirkens arbeid for rettferdig fred.   b) Følge opp og tydeliggjøre kirkens arbeid med menneskeverd og menneskerettigheter.   c) Ivareta Dnks internasjonal økumeniske samarbeid knyttet til Skaperverk og bærekraft-prosjektet og arbeidet for klimarettferdighet.   d) Følge opp KM-vedtaket på økonomisk globalisering og kirkenes ansvar, med særlig fokus på skatteparadiser og oljefondsetikk.</p>

Delmål 2013
7.5. Framheve det kristne menneskesyn og menneskeverd i arbeidet med flyktning- og asylspørsmål og integrering
a) Tydeliggjøre kirkelige perspektiver og bidra med innspill i asyl- og innvandringsdebatten. b) Tydeliggjøre kirkelige perspektiver og bidra med innspill i den offentlige samtalen om integrering.
7.6 Samarbeid menighet og misjon (SMM) KM 7/12
a) Bevisstgjøre ansatte og rådsmedlemmer i bispedømmene på en helhetlig misjonsforståelse b) Det globale misjonsengasjementet er bedre integrert i menighetenes ulike aktiviteter. c) Løfte frem SMM organisasjonenes bidrag ifht. miljøperspektivet i misjonsarbeidet. d) Samkjøring med Dnks nord-sør informasjon om bevisstgjøring av Dnks menigheter ifht «Global identitet - verdensvidt oppdrag!»
7.7 Kirkens Nord-Sør Informasjon
a) Styrke Den norske kirkes menigheters engasjement for rettferd, fred og vern om skaperverket i et globalt perspektiv b) Menneskerettigheter c) Globalt gudstjenesteliv d) Vennskaps -samarbeid/dialog

Beskrivelse av risikobilde	Konsekvens hvis ikke tiltak iverksettes	S	K
1) Medlemskapet i internasjonale økumeniske organisasjonene	Medlemskapet vil med stor sannsynlighet ivaretas godt, selv om vi fremdeles ikke klarer å innfri de økonomiske kontingentforpliktelsene. Dette er svært uheldig og er en situasjon som har vart over flere år. Dette kan kompenseres noe med økonomisk og faglig støtte til særskilte programmer og til KVs generalforsamling.	Liten	Moderat
2) Kirkeordning, reformasjonsmarkering og luthersk identitet	Dette er arbeidsområder med mange ulike aktører, og innebærer derfor en del uoversiktighet utenfor avdelingens innflytelse. Risikoen for at avdelingen ikke skal utføre sin del av planlagte oppgaver tilfredsstillende er moderat. Graden av måloppnåelse vil avhengig av samspill med andre aktører.	Moderat	Moderat
3) Fred, menneskerettigheter og vern om skaperverket	Mye av dette arbeidet skjer i forhold til internasjonale konfliktområder og er vanskelig å måle og risikovurdere. Det er mange aktører involvert. Konsekvensene av om ikke målene nås er svært alvorlige, men ettersom Dnk ikke kan gjøre annet enn å bidra sammen med andre aktører, er det moderat sjanse for at avdelingen skal kunne oppfylle sine egne målsettinger.	Moderat	Moderat
	Dette er arbeidsområder med mange ulike aktører, og innebærer derfor en del uoversiktighet utenfor avdelingens innflytelse. Risikoen for at avdelingen	Moderat	Moderat

ÅRSPLAN 2013 FOR KR, MKR og SKR

Beskrivelse av risikobilde	Konsekvens hvis ikke tiltak iverksettes	S	K
4) Samarbeidsrelasjoner mellom tro- og livssynsamfunn, religionsdialog og trosfrihet	ikke skal utføre sin del av planlagte oppgaver tilfredsstillende er moderat. Graden av måloppnåelse vil avhengig av samspill med andre aktører Avdelingen vil trolig kunne gjennomføre planlagte aktiviteter, men området er svært usikkert fordi den politiske situasjon i Midtøsten er i kontinuerlig endring.	Lav	Stor
5) Midtøsten	Konsekvensene av om ikke målene nås er alvorlig for Midtøsten, men ettersom Dnk ikke kan gjøre annet enn å <i>bidra</i> sammen med andre aktører er det rimelig sikkert at avdelingen skal oppfylle sine egne målsettinger.		

8. Samisk kirkeliv (SKR)

Hovedmål:

Fremme og utvikle samisk kirkeliv som en livskraftig og likeverdig del av Den norske kirke, styrke samiskkirkelig fellesskap over landegrensene og ivareta kirkelig urfolksarbeid.

Delmål 2013
8.1 Strategiplan for samisk kirkeliv (KM 08/11, KM 7/06)
Sikre en mer systematisk og gjennomgående ivaretagelse av samisk kirkeliv i Dnk gjennom oppfølging av Strategiplan for samisk kirkeliv.
8.2 Samisk trosopplæring (KM 3.6/11)
Styrke og videreutvikle trosopplæring for samiske barn og unge på nordsamisk, lulesamisk, sørsamisk og norsk.
8.3 Samisk ungdomsarbeid
Utvikle nasjonalt samisk ungdomsarbeid i Den norske kirke.
8.4 Samiske liturgier
Utvikle og tilgjengeliggjøre liturgier på samiske språk
8.5 Kompetansebygging og rekruttering
Fremme relevant kompetansebygging og rekruttering til kirkelig tjeneste i samisk kirkeliv
8.6 Samiskkirkelig samarbeid over landegrensene
Styrke samisk kirkeliv på tvers av landegrensene i samarbeid med de sentrale samiskkirkelige organer i Sverige og Finland.
8.7 Urfolks- og forsoningsarbeid
Fremme og delta i kirkelig urfolksarbeid og dialog- og forsoningsarbeid i samarbeid med Mellomkirkelig råd.
8.8 Relasjonsbygging mot aktuelle samarbeidspartnere i Sápmi-regionen
Videreutvikle relasjoner mot aktuelle samiske og samiskrelaterte samarbeidspartnere.

Beskrivelse av risikobilde	Konsekvens hvis ikke tiltak iverksettes	S	K
1) Samiske kirkedager	Samiske kirkedager er et svært ressurskrevende arrangement som krever god økonomistyring, planlegging, rekruttering og samordning av ulike aktører. Sårbarheten knytter seg til at det er avhengig av noen få	Liten	Alvorlig

ÅRSPLAN 2013 FOR KR, MKR og SKR

Beskrivelse av risikobilde	Konsekvens hvis ikke tiltak iverksettes	S	K
	nøkkelpersoner. Sannsynligheten for at arrangementet ikke gjennomføres tilfredsstillende vurderes som liten, men konsekvensen ville være alvorlig pga. arrangementets status som hovedarrangement for fire land.		
2) Samiske liturgier	Lulesamisk liturgiperm og organisthefte til Nordsamisk liturgibok ble ikke trykket i 2012 som forutsatt. Sårbarheten ligger i begrensede administrative ressurser i Samisk kirkeråd. Dersom andre oppgaver tar mer tid enn forutsatt (særlig Samiske kirkedager), og/eller ved redusert administrativ kapasitet (vakanse, sykemelding) kan ferdigstillingen skyves ytterligere ut. Både sannsynligheten og konsekvensen vurderes som moderat. Det svært uheldig om dette arbeidet blir ytterligere forsinket.	Moderat	Moderat
3) Samisk trosopplæring	Grunnet vakanse i trosopplæringsrådgiverstilling ble forutsatt oppfølging av nettstedet for samisk trosopplæring ikke foretatt i 2013. Med ny rådgiver på plass fra 1. mars vurderes sannsynligheten liten for at utviklingen ikke snus i år. Konsekvensen ved manglende forbedring og styrket bruk i 2013 vurderes som alvorlig fordi tilbudet ikke kan bli fulgt opp.	Liten	Alvorlig

9. Kommunikasjon og IKT

Hovedmål:

Den norske kirke skal erfares som relevant, inkluderende og tydelig kirke som inspirerer mennesker til å leve i tro, håp og kjærlighet.

Samle kirken til et IKT-rike, med felles IKT-verktøy for alle medarbeidere, likt servicenivå for alle, der kirkens brukere er i sentrum.

Delmål 2013
9.1 Følge opp kommunikasjonsplan (KM 4/06).
a) Medlemmenes tilhørighet til kirken styrkes. b) Kirkens omdømme styrkes og samfunnskontakten videreutvikles. c) Åpenhet, mulighet for innsyn, tilgjengelighet og nærvær preger kirkens kommunikasjon og nærvær på nett. d) Kirkens interne kommunikasjon forbedres.
9.2 Følge opp IKT-strategien for Den norske kirke (KM 03.7/09)
a) Videreutvikle kirkens organisasjon slik at medlemmenes engasjement, deltakelse og medeierskap styrkes, og slik at ansatte, tillitsvalgte og frivillige får gode og tjenlige arbeidsverktøy og samhandlingsrom. b) Videreutvikle IKT tjenester.
9.3 Utvikle kirkens medlemsregister og elektronisk kirkebok
a) Bekrefte medlemmenes tilhørighet til kirken ved å ta deres medlemskap på alvor. b) Gjennom arbeid med de kirkelige registrene å videreutvikle kirkens organisasjon slik at medlemmenes engasjement, deltakelse og medeierskap styrkes. c) Gjennom arbeid med brukerstøtte og medlemskontakt å legge til rette for åpenhet, innsyn, og tilgjengelighet. d) Gjennom arbeid med å legge til rett elektronisk kirkebok, slik at tilsatte i Den norske kirke får en enklere hverdag og at det er etablert nødvendige samhandlingsløsninger ift. lokale fagsystemer.
9.4 Ivareta Bispedømmekontorene, Nidaros- restaureringsarbeider og Kirkerådets behov for IKT systemer som i god nok grad understøtter arbeidet (Tidligere FAD-IT-enhet)
a) Videreutvikle kirkens organisasjon slik at medlemmenes engasjement, deltakelse og medeierskap styrkes, og slik at ansatte, tillitsvalgte og frivillige får gode og tjenlige arbeidsverktøy og samhandlingsrom. b) Videreutvikle IKT tjenester.

ÅRSPLAN 2013 FOR KR, MKR og SKR

Beskrivelse av risikobilde	Konsekvens hvis ikke tiltak iverksettes	S	K
<p>IKT-strategi</p> <p>1) Manglende finansiering.</p> <p>2) Manglende forankring i en organisasjon og politisk.</p> <p>3) Overtakelse av kirkens del av OVF-nettet forutsettes.</p>	<p>1) Framdriften følges ikke.</p> <p>2) Manglende forståelse for behov og tiltak.</p> <p>3) Basisen for å komme videre med strategien er ikke til stede.</p>	<p>Stor</p> <p>Stor</p> <p>Stor</p>	<p>Alvorlig</p> <p>Alvorlig</p> <p>Alvorlig</p>
<p>Medlemsregisteret - eKirkebok</p> <p>1) Investerings- og driftsbudsjett er ikke tilstrekkelig for å sikre god nok bestiller kompetanse i Kirkerådet, nødvendig datakvalitet og opprettholde god teknisk løsning i takt med utviklingen.</p> <p>2) Konkurs hos tidligere programutviklings- og vedlikeholdsleverandør medfører at det også er et vesentlig etterslep av vedlikehold av selve registeret og oppgradering av teknisk plattform. Dokumentert i forbindelse med Ipera konkursen.</p> <p>3) Innføring av modulen eKirkebok i medlemsregisteret gir en årlig økning i utvikling og driftsbudsjettet på ca. 05-1 mill. Drift er priset til ca. kr 180.000 pr år. I tillegg kommer vedlikehold og KR forvaltning og Bestillerkompetanse.</p> <p>4) Feil eller manglende datakvalitet i kirkeregistrene.</p>	<p>1) og 2) Konsekvens er fare for driftsstans – redusert og oppetid. Vil medføre flere feil og manglende datakvalitet. Videre vil det medføre ytterligere etterslep av vedlikehold og økte kostnader.</p> <p>3) Årlige kostnader for eKirkebok vil medføre tilsvarende manglende utvikling og vedlikehold av medlemsregisteret. Konsekvens er fare for driftsstans – redusert og oppetid. Vil medføre flere feil og manglende datakvalitet.</p> <p>4) Kan medføre følgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Feil i valgmanntallet, jf. Forskrift for Den norske kirkes medlemsregister § 5. • Feil grunnlag for beregninger i Trosopplæringsreformen. • Feil grunnlag for statlig tilskudd. Feil i Den norske kirke medlemsregister kan medføre feil underlag for tilskudd til andre tro- og lissyn organinsasjoner. • Dnk og Kirkerådets renome kan påvirkes negativt internt hos våre tilsatte og hos våre medlemmer • Feil i saksbehandling og merkostnader 	<p>Stor</p> <p>Stor</p> <p>Stor</p> <p>Stor</p>	<p>Meget Alvorlig</p> <p>Meget Alvorlig</p> <p>Alvorlig</p> <p>Alvorlig</p>

ÅRSPLAN 2013 FOR KR, MKR og SKR

<p>5) Manglede kvalitet i innhenting av statistikk. Det er et fortløpende behov i for innhenting av statistikk og styringsinformasjon fra Kirkeregistrene herunder eKirkebok og medlemsregister. Behov for statistikk er bl.a. utredet i rapport fra Arbeidsgruppe (nedsatt av departementet) kirkestatistikk av 16.12.2010. Videre skal løsningen kunne benyttes til elektronisk innrapportering av kirkelige data via registrene (statistikkmodul). Dette vil understøtte Dnk som helhet. Den norske kirke har i dag vel 1260 sokn og 430 fellesråd/økonomiske enheter. Mer automatisert innrapportering vil gi bedre statistikk og styringsdata samt være ressursreduserende.</p>	<p>5) Konsekvens ved at man i dag ikke har et eget statistikkverktøy er at arbeidet blir kostnadskrevenende, tungvint og tar lang tid å innhente statistikk. Kirkerådet bruker i dag vesentlige midler til å bestille statistikk rapporter som må programmeres av vedlikeholdsleverandør og deretter må driftsleverandør gjennomføre selve uthenting. Dette medfører vesentlige kostnader. Innføring av et statistikkverktøy som er teknisk koblet til Kirkeregistrene og kan hente data fra alle databaser og bearbeide disse vil være en investering som er innspart i løpet av 1-2 år.</p>	<p>Stor</p>	<p>Alvorlig</p>
--	---	-------------	-----------------

RESULTATMÅL OG INDIKATORER KAP 1590 FOR 2013

Hovedmål

Den norske kirke skal være en landsdekkende, lokalt forankret kirke, som inviterer mennesker i alle aldre og livssituasjoner til tro og fellesskap. Kirken skal bidra til å styrke lokalsamfunn, målbærer menneskeverdet og utfordre til solidaritet. Bevilgningene under kapitlet skal understøtte Kirkemøtets mål for Den norske kirke som en bekjennende, misjonerende, tjenende og åpen folkekirke.

A Kirkerådet og bispedømmerådene skal legge til rette for at Kirkemøtets mål og strategier kommer til anvendelse i menighetene.

Satsingsområde/hovedområde	Resultatmål 2013	Resultatindikatorer:
GUDSTJENESTELIV Kirkens gudstjenesteliv skal fornyes slik at det gir rom for større fleksibilitet og valgfrihet i menighetene, mer involvering fra flere deltakere og sterkere stedlig forankring	1) Øke gudstjenestedeltakelsen	1) Gjennomsnittlig deltakelse pr gudstjeneste
		2) Gjennomsnittlig deltakelse pr gudstjeneste på søn- og helligdager
BARN OG UNGE Trosopplæringsreformen skal videreføres, med sikte på å utvikle et systematisk og sammenhengende trosopplæringstilbud for alle dømte mellom 0 og 18 år	1) Øke utbredelsen av trosopplæringsreformen	1) Andel menigheter i bispedømmet som er tilført trosopplæringsmidler i 2013
	2) Omfanget av trosopplæringstilbudet i menighetene	2) Gjennomsnittlig antall timer trosopplæringstilbud i menigheter som har godkjent plan
	3) Oppslutningen om trosopplæringstilbudene	3) Gjennomsnittlig deltakerandel ved et utvalg trosopplæringstilbud i menigheter som har godkjent plan
	4) Øke antall menigheter som har fått godkjent plan	4) Antall godkjente planer
DIAKONI Menighetenes diakonale omsorgstjeneste skal styrkes, slik at den kommer til uttrykk gjennom nestekjærlighet, inkluderende fellesskap, vern om skaperverket og kamp for rettferdighet	1) Øke antall diakoner	1) Andel sokn som har diakonal betjening
	2) Øke antall menigheter som har vedtatt lokal diakoniplan	2) Andel sokn som har vedtatt lokal plan

ÅRSPLAN 2013 FOR KR, MKR og SKR

KULTUR Kirken skal videreutvikle og styrke sin rolle som kulturformidler, ved å satse på bredde, kvalitet og samspill mellom amatører og profesjonelle aktører	1) Øke statlig og kommunal finansiering av kultur i kirkene og/eller i regi av menighet og bispedømmeråd	1) Antall kulturprosjekt med offentlig tilskudd
	2) Øke samarbeidet mellom kirke og kultursektoren	2) Antall nye samarbeidstiltak siste år.
	3) Øke kirkelig kulturkompetanse	3) Antall tiltak og/eller deltakere på kompetansehevende tiltak i bispedømmet
SAMISK KIRKELIV Samisk kirkeliv skal utvikles i pakt med samiske tradisjoner og samisk selvforståelse, som en nødvendig og likeverdig del av Den norske kirke	Styrke ivaretagelse av samisk språk og kultur i gudstjenester og trosopplæring (i Oslo og de tre nordligste bispedømmene).	1) Andel menigheter som har innarbeidet samisk språk i lokal ordning for gudstjenesten.
		2) Andel menigheter som har innarbeidet samisk språk og kultur i lokal trosopplæringsplan.

B. Kirkerådet og bispedømmerådene skal stimulere til økt samarbeid mellom menighetene og mellom de ulike forvaltningsnivåene i kirken.

Satsingsområde/hovedområde	Resultatmål 2013	Indikatorer:
BISPEDØMMERÅD ADM. Utvikle bispedømmerådets administrasjon for å oppnå øket effektivitet og bedre servicenivå	Bidra til at BDR's forvaltning er funksjonell, kostnadseffektiv og brukerorientert.	1) Budsjett og regnskap er i balanse 2) Brukerundersøkelser er gjennomført
SAMARBEIDE LOKALT Stimulere til øket samarbeid mellom soknene og de ulike forvaltningsnivåene	Øke samarbeid på tvers av sokne- og kommunegrensene	<i>Ikke aktuelt i 2013</i>
IKT Ta i bruk og utnytte elektroniske løsninger	Utvikle velfungende hjemmesider	1) Antall treff på hjemmesidene
DEMOKRATI Øke engasjementet blant medlemmene	Øke deltakelse og styrke det lokale demokrati	1) Antall deltakere på kurs for valgte medlemmer <i>(Ikke aktuelt før i 2015)</i>

INTERNT TILTAKSPLAN 2013 pr. 14.02.13

Hovedområde: 7. Økumenikk og internasjonale spørsmål (MKR)

Hovedmål:

Bidra faglig og relasjonsbyggende, i samhandling med andre kirker, organisasjoner og livssynssamfunn, i arbeidet med å styrke kristen enhet, misjon, interreligiøs forståelse og sosial rettferdighet.

Delmål 2013	Tiltak	Når	Ansvar
7.1 Ivareta Den norske kirkes medlemskap i de økumeniske organisasjoner for å styrke den globale kirkens arbeid for enhet og felles vitnesbyrd og oppdrag i verden			
a) Styrke Dnks globale identitet gjennom å delta på KVs generalforsamling i Busan	<ol style="list-style-type: none"> 1. KVs generalforsamling, Busan, Sør-Korea 2. Youth Pre-Assembly, Women's Pre-assembly 3. EDAN Assembly 4. Steward-deltagelse 5. 2 Workshops: EAPPI og samiske erfaringer 6. Nordisk-baltisk pre-Assembly, Granavolden 7. KM-sak om KVs generalforsamling Oversettelse og trykking, dokumenter 8. Kommunikasjon og materiellutvikling til menigheter og media 	<p>30.10-8.11</p> <p>28.-29.10</p> <p>2. – 3.4</p> <p>April</p>	<p>Avd. for økn.og int.</p> <p>Samarb. SKR</p> <p>Samarb. Kom.avd.</p>
b) Ivareta Dnks medlemskap i KV gjennom gjensidige berikelser og utfordringer.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sentralkomitedeltagelse 2. WoTo og Round Table – møte i Genève 3. EDAN oppfølging 4. Global Christian Forum 5. WCC Faith & Order 	<p>Nov.</p> <p>16.-19.4</p>	<p>Avd. for økn.og int</p>
c) Ivareta forpliktelsene som medlemskirke i LVF og styrke det globale lutherske fellesskapet.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Delta på LVFs rådsmøte i Genève 2. Officers Meeting, Genève 3. Følge opp LVFs strategi i samarbeid i med LVFs Nasjonalkomité, årlig møte) 4. Delta i LVFs European Expression og 	<p>juni</p> <p>november</p> <p>oktober</p>	<p>Avd. for økn.og int</p>

INTERNT TILTAKSPLAN 2013 pr. 14.02.13

Delmål 2013	Tiltak	Når	Ansvar
	nordisk samråd, Finland 29.9-1.10		
	5. Delta på LWF Word Service komitémøte i Myanmar	Januar	
	6. LWF DMD Europe process; Community Diakonia, Odessa	januar	
	7. Delta i LVFs 500-årsplanleggingsgruppe på web		
	8. Oppfølging LWF Youth	Høst 2013	
	9. Deltagelse i LVFs Wittenberg-seminar	18.-24.5	
	10. Luthersk-ortodoks samtaleprosess		
	11. Samarbeidsmøter med LVFs gs og stab, Genève		
d) Ivareta Dnks medlemskap i KEK gjennom gjensidige berikelser og utfordringer.	1. KEKs generalforsamling	3.-8.07	Avd. for økn.og int Samarb. Komm.avd
	2. KEK Nordisk Pre-Assembly, Danmark	28.-29.01	
	3. KEK To APC-møter, forberedelse gen.fors.	10.-13.03 27.-30.05	
	4. KEK/KV Busan- forberedelsesmøte i Brussel	27.-28.2	
	5. KEK-samarbeid om økonomisk globalisering		
	6. KEK sentralkomité og kommisjonsoppfølging		
e) Ivareta Dnks medlemskap i CPCE gjennom gjensidige berikelser og utfordringer.	1. CPCE: Oppfølging generalforsamling: rådsmøte og 40-årsjubileum		Avd. for økn.og int
	2. CPCE Konsultasjon om kirkefelleskap		
f) Ivareta Dnks medlemskap i PORVOO gjennom gjensidige berikelser og utfordringer.	1. Porvoo konsultasjon om Diakonatet, Irland		Avd. for økn.og int
	2. Porvoo Primates Meeting, Island	15.-18. april	
	3. Porvoo Contact Group, Island	20. – 23.10.	
	4. Porvoo sekretariat	23.-25.10.	

INTERNT TILTAKSPLAN 2013 pr. 14.02.13

Delmål 2013	Tiltak	Når	Ansvar
g) Videreutvikle kirkesamarbeid i Europa	<ol style="list-style-type: none"> 1. Deltagelse på Church of Scotland Assembly 2. Kirkelig Barentsamarbeid 3. Nordisk økumenisk samarbeid Nordisk sekretærmøte, Dragør 4. Samiske Kirkedager 	<p>18.-24.05</p> <p>Høst</p> <p>30.-31.02</p> <p>9.-11.08</p>	<p>Samarb. SKR</p>
h) Revitalisere det gjensidige samarbeidet med søsterkirkene i Brasil, Sør-Afrika og Midtøsten	<ol style="list-style-type: none"> 1. Signere nasjonal søsterkirkeavtale med ELCJHL og lage handlingsplan <ul style="list-style-type: none"> - OVF-prosjekt til kvinnesken - Deltagelse Cocop - Deltagelse seminar i Kvinnesken 2. Signere fornyet søsterkirkeavtale med IECLB og lage handlingsplaner <ul style="list-style-type: none"> - OVF-prosjekt - Delegasjonsreise til Brasil 3. Arbeid fram fornyelse av avtalen med ELCSA <ul style="list-style-type: none"> - OVF-prosjekt - Deltagelse på partnermøtet 	<p>Vår</p> <p>Vår</p> <p>Oktober</p> <p>Høst</p> <p>Høst</p>	<p>Avd. for økn.og int</p>
i) Styrke det økumeniske samarbeidet i Norge gjennom aktivt medlemskap i Norges Kristne råd	<ol style="list-style-type: none"> 1. Delta på rådsmøte i NKR, Kristiansand 2. Delta i NKRs styre, reise til Hellas og løpende arbeid 	<p>12.-13.03</p> <p>Reise: 13.-18.09</p>	<p>Avd. for økn.og int</p>
j) Synliggjøre og videreutvikle økumenisk samarbeid i Norge, gjennom KATLUSA (Den katolske kirke), Nådens Fellesskap (Metodistkirken)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Forberedelse og tilrettelegging for to møter i KATLUSA 2. Forberedelse og tilrettelegging for to møter i Nådens Fellesskap 3. Delta i Norsk Teologisk Samtaleforum 	<p>Vår og høst</p> <p>Vår og høst</p> <p>4 x i året</p>	<p>Avd. for økn.og int</p>
7.2 Styrke Dnks identitet som en luthersk kirke som er del av et verdensvidt økumenisk fellesskap.			
a) Bidra med teologisk og økumenisk refleksjon i arbeidet med ny kirkeordning	<ol style="list-style-type: none"> 1. Arrangere to ekklesiologiseminarer i samarbeid med KR, BM og TN 2. TN-seminar om folkekirkebegrepet 	<p>9. jan,</p> <p>21.03.</p>	<p>Avd. for økn.og int Samarb. KR</p>

INTERNT TILTAKSPLAN 2013 pr. 14.02.13

Delmål 2013	Tiltak	Når	Ansvar
b) Styrke forståelsen av sammenhengen mellom den lutherske identiteten og økumenisk engasjement	<ol style="list-style-type: none"> 1. Oppfølging av KM-sak: Økumenisk handlingsplan 2. 500-årsmarkering av reformasjonen 		<p>Avd. for økn.og int</p> <p>Samarb. alle avd.</p>
c) Bidra til teologisk refleksjon om 'forsoning' og 'Healing of Memories' bl.a. knyttet til misjons- og urfolks-erfaringer.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Deltagelse på samiske kirkedager 2. Seminar på felles rådsmøte SKR og MKR 3. Workshop på KVs generalforsamling 	<p>Augt.</p> <p>Sept.</p> <p>Okt./Nov.</p>	Samarb. SKR
<p>7.3 Videreføre et interreligiøst samarbeid og dialog får å bedre kunne samhandle og forstå mennesker med annen religiøs tilhørighet til berikelse for samfunnet og som bidrag til fred og forsoning lokalt og globalt.</p>			
a) Styrke arbeidet med religionsdialog og interreligiøse samarbeidsrelasjoner.	<ol style="list-style-type: none"> 4. Starte arbeidet med å forberede en KM-sak om religionsdialog og religionsteologi i 2015 5. Fornye samarbeidsavtalen med Kirkelig dialogsenter i Oslo, og bistå Areopagos i arbeidet med å opprette flere dialogsentra i Dnk. 6. Styrke samarbeidet mellom tros- og livssynssamfunnene i Norge gjennom aktiv deltakelse i STL. 7. Følge opp den formaliserte kontaktgruppa mellom Dnk og Buddhistforbundet 		Avd. for økn.og int
b)Videreutvikle den kristen-jødisk-muslimske dialogen og skape synergieffekter av arbeidet i Norge og Midtøsten	<ol style="list-style-type: none"> 1. Styrke den bilaterale dialogen med Islamsk Råd Norge, og feire 20-årsjubileum for kontaktgruppa. 2. Styrke den bilaterale dialogen med Det Mosaiske Trossamfund og søke tettere relasjon til ICCJ. 3. Følge opp BM-vedtak om om 1814 og jødeparagrafen 4. Styrke trepartsdialogen Abrahams barn gjennom møter, delegasjonsreise til Israel/Palestina og Abraham barns prosjekt - Anne Sender 5. Utgi og følge opp undervisningsmateriell om religiøs pluralisme, antisemittisme og islamofobi 	<p>Reise: 4.-10.02</p>	<p>Avd. for økn.og int</p> <p>Samarb, Komm.avd</p>

INTERNT TILTAKSPLAN 2013 pr. 14.02.13

Delmål 2013	Tiltak	Når	Ansvar
	<p>6. Bidra til fred og forsoning i Midtøsten gjennom å videreutvikle samarbeidet med Council of Religious Institutions of the Holy Land</p> <p>7. Jordanian Interfaith Coexistence Research Center. Besk av Fr. Nabil til Norge.</p> <p>8. Følge opp samarbeid med KV om kristen-muslimsk dialog i Midtøsten. Konferanse</p> <p>9. Samarbeide med Middle East Council of Churches Møte i Core Group i Uppsala og besøk av Generalsekretæren i Oslo</p>	<p>mai</p> <p>18.-22.03</p>	
c) Styrke arbeidet med trosfrihet.minoritetsbeskyttelse og misjon.	<p>1. Bidra i Oslokoalisjonens oppfølging av <i>Codes of Conduct on Missionary Activities</i>, bl.a. ved å arrangere internasjonal konferanse om misjon og toleranse.</p> <p>2. Undersøke muligheten for å arrangere int.konferanse om forfulgte kristne sammen med UD og Oslokoalisjonen.</p> <p>3. Gi innspill og samarbeid med UD om minoritetsbeskyttelse og livssynsfrihet</p> <p>4. Videre arbeid med 'forfulgte kristne'-diskursen, oppfølging av MØ-reise våren 2012</p> <p>5. Samarbeid med UKM om religionsdialogsak – oppfølging av UKM 2012</p> <p>6. Samarbeid med NMS om seminar om trosfrihet og minoriteter i oktober (NMS' kirkeledermøte)</p>		Avd. for økn.og int
d) Gi et tydelig kristent vitnesbyrd i et flerkulturelt samfunn med religionsfrihet	<p>1. Følge opp og respondere på NOU om norsk religionspolitikk fra Stålsett-utvalget . Utarbeide høringsuttalelse og dokumenter til rådene og KM.</p>		Avd. for økn.og int samarb. KR – flere avd.
7.4. Bidra til å styrke kirkens den globale kirkers diakonale oppdrag gjennom arbeidet for fred, menneskerettigheter, global rettferdighet og vern om skaperverket			
a) Styrke kirkens arbeid	1. Følge opp arbeidet med IEPC og innspill til		Avd. for

INTERNT TILTAKSPLAN 2013 pr. 14.02.13

Delmål 2013	Tiltak	Når	Ansvar
for rettferdig fred	<p>Just Peace Companion, vurdere å utarbeide et prinsippdokument om rettferdig fred</p> <p>2. Busan: Pilgrimage for Peace – vurdere Dnk-initiativer</p> <p>3. Ivareta eierskapet i NKRs fredsplattform</p> <ul style="list-style-type: none"> - styrelederfunksjon - oppfølging av Sudan/Sør-Sudan - Sri Lanka-engasjement <p>4. Bidra til fred og forsoning i Midtøsten ved å følge opp MKRs Midtøstenstrategi både gjennom teologisk og politisk arbeid</p> <ul style="list-style-type: none"> - religionsdialog og fredsarbeid - utarbeide en strategi for rekruttering til EAPPI i Dnk - bidra til Kirkeuken for fred i Israel og Palestina - reisestøtte Sabeel ungdomskonferanse - lansering av Kairos-boka - Kommunikasjonsstrategi <p>5. Delta i den internasjonale kirkelige kampanjen for Arms Trade Treaty</p>	20.mars	<p>økn.og int</p> <p>Samarb. Komm.avd</p>
b) Følge opp og tydeliggjøre kirkens arbeid med menneskeverd og menneskerettigheter	<p>1. Forberede sak om Dnks menneskerettighetsengasjement for Kirkemøtet i 2014 – MRU konsultasjoner</p> <p>2. Følge opp arbeidet mot kastediskriminering i det norske solidaritetsnettverket Dalit Solidarity Network, blant annet gjennom næringslivsseminar i mars og seminar på Korsvei i juli og gjennom KV og LVF</p> <p>3. Følge opp arbeidet mot diskriminering av Rom-folk</p> <p>4. Utarbeide en strategi for arbeid med seksuelle og reproduktive rettigheter. Seminar på MKRs rådsmøte i mars</p> <p>5. Sikre kirkelig deltagelse på CSW 2013</p> <p>6. Fortsette arbeidet for trosfrihet, blant annet gjennom deltakelse i Oslokoalisjonen og konferanse om misjon og MR i Oslo på høsten</p> <p>7. Ivareta eierskapsforpliktelsene i Menneskerettighetsfondet</p>	Seminar: vår	Avd. for økn.og int

INTERNT TILTAKSPLAN 2013 pr. 14.02.13

Delmål 2013	Tiltak	Når	Ansvar
	8. Ivareta kirkens engasjement på hiv/aids inklusive støtte til Ecumenical Advocacy Alliance		
c) Ivareta Dnks internasjonal økumeniske samarbeid knyttet til Skaperverk og bærekraft-prosjektet og arbeidet for klimarettferdighet	1. Delta i styringsgruppen og arbeidsgruppen i «Skaperverk og Bærekraft», med fokus blant annet på Klimavalg 2013 2. Bidra til økumenisk og inter-religiøst fokus i Norge på klimautfordringene ved bl.a. å arrangere et seminar om klimarettferdighet og etisk fler-religiøst engasjement, i samarbeid med STL, evt IRN? 3. Delta på COP 19 i Polen 4. Løpende kontakt med LVF og KV og KEK om klimarettferdighet 9. Tjæresand (Samisk kr)/ Oljefond (KN)?? (hva tenker dere Cam-ArbKiilla/Guro??) Noe her?	28.11-6.12	Avd. for økn.og int SoB
d) Følge opp KM-vedtaket på økonomisk globalisering og kirkenes ansvar, med særlig fokus på skatteparadiser og oljefondsetikk	1. Ivareta medlemskapet i Tax Justice Network 2. Utfordre norske myndigheter på en solidarisk og bærekraftig forvaltning av SPU 3. Utforske muligheter for samarbeid om økonomisk rettferdighetstema med Dnks søsterkirker 4. Strategisk samarbeid med Kirkens Nødhjelp		Avd. for økn.og int
7.5. Framheve det kristne menneskesyn og menneskeverd i arbeidet med flyktning- og asylspørsmål og integrering			
a) Tydeliggjøre kirkelige perspektiver og bidra med innspill i asyl- og innvandringsdebatten.	1. Jobbe for at Norge tar sin del av et globalt ansvar gjennom å forsvare papirløses rettigheter, fremme trosfrihet for asylsøkere, reform av UNE og støtte etableringen av People Peace og monitoreringsordning for tvangsreturnerte. 2. Være med å arrangere verdens flyktningsdag i 2013 3. Arrangere konsultasjon om kirkeasyl	22.01	Avd. for økn.og int
b) Tydeliggjøre kirkelige perspektiver og bidra med innspill i den offentlige	1. Følge opp KM-saken "Kristne innvandrere og menighetene i Norge" bl.a. gjennom videre kirkeordningsarbeid og oppfølging av ressursheftet «På vei mot et flerkulturelt		Avd. for økn.og int Samarb. KR

INTERNT TILTAKSPLAN 2013 pr. 14.02.13

Delmål 2013	Tiltak	Når	Ansvar
<p>samtalen om integrering.</p>	<p>samfunn»</p> <p>2. Delta på nordisk rådgivermøte om integrering</p> <p>3. Delta i CCMEs arbeid med integrering/migrasjon</p> <p>4. Delta på konferanse til franske protestanter om integrering</p>		
<p>7.6 Samarbeid menighet og misjon (SMM)</p>			
<p>a) Bevisstgjøre ansatte og rådsmedlemmer i bispedømmene på en helhetlig misjonsforståelse (Oppfølgingen av vedtakene i KM 07/12)</p> <p>b) Det globale misjonsengasjementet er bedre integrert i menighetenes ulike aktiviteter.</p> <p>c) Løfte frem SMM organisasjonenes bidrag ifht. Miljøperspektivet i misjonsarbeidet</p> <p>d) Samkjøring med Dnks nord-sør informasjon om bevisstgjøring av Dnks menigheter ifht «Global identitet - verdensvidt oppdrag!»</p>	<p>1. Besøke prostemøtene med oppfølging av KM 07/12 på agendaen</p> <p>2. Utarbeidelse og implementering av studiehefte til «Misjon i kontekst» for kirkelig ansatte - samarbeid med tverrfaglig gruppe i Hamar og SMM PA</p> <p>3. Utarbeidelse og distribusjon av «Ressurshefte fra KM 07/12»- samarbeid SMM PA og kommunikasjonsavdelingen i Kirkerådet.</p> <p>4. Genevétur for SMM-generalene</p> <p>5. MIFO fagdag «Misjon og trosfrihet»</p> <p>6. Jobbe videre med forholdet mellom kristen og kulturell identitet sammen med Dnks nord-sør info og samisk kirkeråd.</p> <p>7. SMM er ønsket inn i felleskirkelige satsning på klima i 2013 (jfr-KM 07/12 vedtak 2d).</p> <p>8. Legge en mediestrategi sammen med Dnks kommunikasjons avd. og Dnks nord-sør info.</p> <p>9. Følge opp KM 07/12 vedtak 1a) og 2d) om økt «giventjeneste og forbruksmønstre som bidrar til global rettferdighet og vern om skaperverket»</p> <p>10. Evaluere vennskapskonferansen og veien videre sammen med MKR/NKR/Dnks nord-sør info</p>	<p>Vår/høst</p> <p>Jan/feb</p> <p>Jan/feb</p> <p>12.-13.03</p> <p>14.mars</p> <p>Vår/høst</p> <p>Frem mot Stortingsvalg i sept.</p> <p>Vår</p> <p>Før påske</p>	

INTERNT TILTAKSPLAN 2013 pr. 14.02.13

Delmål 2013	Tiltak	Når	Ansvar
*Full handlingsplan for SMM sentralt vedtatt i SMM-rådet 12.12.12	<p>11. Kontakt med misjonsarbeidet i LVF, Nordisk misjonslederforum, KV, ulike økumeniske organisasjoner. etc.</p> <ul style="list-style-type: none"> Mulig Dalit-fokus og besøk på sommerstevner. 	Juni-aug	
7.7 Kirkens Nord-Sør Informasjon			
<p>a) Styrke Den norske kirkes menigheters engasjement for rettferd, fred og vern om skaperverket i et globalt perspektiv</p> <p>Menneskerettigheter</p>	<ol style="list-style-type: none"> Samarbeide med søsterkirker i sør om klimarettferdighet – SAFCEI, ELCSA, SACC – oppfølging av COP 18 Aktivitet rundt Klimavalg 2013 – seminarer og inspirasjonsturné Dalit – fokus – seminar sammen med Dalit-nettverket, sommerstevner 	<p>Jan-sept</p> <p>Vår – sommer</p>	
b) Globalt gudstjenesteliv	<ol style="list-style-type: none"> Materiell til nord/sør-søndag Menneskerettighetssøndag Verdens Aidsdag Skaperverkets dag 	<p>Høst</p> <p>Høst</p> <p>Høst</p> <p>Vår</p>	
c) Vennskaps - samarbeid/dialog	<ol style="list-style-type: none"> Evaluerer vennskapskonferansen og veien videre Styrke kontakt med migrantmiljøer/kulturutveksling – Jobbe videre med forholdet mellom kristen og kulturell identitet sammen med Dnks nord-sør info og samisk kirkeråd. 	Vår	

Saksbehandler: Beate Fagerli

Saksdokumenter:

Notat om ekklesiologiens diakonale dimensjon: *Den diakonale kirke* v/Stephanie Dietrich

Forslag fra Teologisk nemnd om KM-sak: Ekklesiologiens diakonale dimensjon

Sammendrag

Økumenikk, kirkeordning og diakoni

Teologisk nemnd har på flere møter arbeidet med tema knyttet til ekklesiologi og ny kirkeordning. På sitt møte i oktober 2012 behandlet Teologisk nemnd følgende økumeniske dokumenter under TN-sak 09/12: Ekklesiologi og diakoni:

- Faith and Order-dokumentet: «The Church: Towards a Common Vision»
- KV-rapporten: «Theological Perspectives on Diakonia in the Twenty-First Century»
- «To Love and Serve the Lord: Diakonia in the Life of the Church», en rapport fra den anglikansk-lutherske dialogkommisjonen

TN påpekte behovet for å se nærmere på Den norske kirkes forståelse av diakoni, både knyttet til kirkens oppdrag og organisasjon, og til kirkens vesen og selvforståelse. TNs arbeidsutvalg ble bedt om å utarbeide et notat om ekklesiologi og diakoni som kunne danne grunnlaget for et forslag om en KM-sak i 2014, til behandling i MKR. I vedlagte forslag ber nemnda MKR om å vurdere hvorvidt saken bør fremmes for videre behandling.

Kirke og helse

Samtidig har Kirkerådet i samarbeid med Kontaktforum for diakoni arbeidet med en idé om å lage KM-sak om Kirke og helse. Planene for en slik sak er foreløpig nokså åpne, og det tas sikte på en KM-behandling tidligst i 2015. Det ville være ønskelig å utrede forholdet mellom disse to forslagene, og om de bør ses i sammenheng eller behandles hver for seg.

Forslag til vedtak

1. MKR ber TN arbeide videre med saken «Ekklesiologiens diakonale dimensjon» med tanke på å fremme saken som KM-sak i 2014. MKR ber TN om å ta hensyn til KR's videre arbeid med ny kirkeordning i saksprosessen.
2. MKR ber TN om å klargjøre forholdet til KR's arbeid med temaet Kirke og helse.
3. MKR har følgende innspill til saken:
.....

Notat om ekklesiologiens diakonale dimensjon: *Den diakonale kirke* *v/ Stephanie Dietrich*

Dnk og ny kirkeordning

Den norske kirke er for tiden inne i arbeidet med utformingen av en ny kirkeordning. Et sentralt element i dette arbeidet er tenkningen omkring kirkens selvforståelse. Hva slags kirke er Den norske kirke? Hva særpreger kirkens selvforståelse? Hvilken rolle spiller kirken i lokalsamfunnet, på regionalt, nasjonalt og internasjonalt plan? Hva er kirkens oppdrag i verden, i det norske samfunn?

Mye av debatten omkring en ny kirkeordning dreier seg på den ene siden om organisatoriske og strukturelle forhold, på den annen side om kirkens liv i gudstjenesten og utformingen av tjenestestrukturene, i forhold til dens dømte medlemmer, de vigslete medarbeiderne og kirkens antatte kjernevirksomhet. Med referanse til Confessio Augustana VII, der kirkens identitet bestemmes ut fra ordets forkynnelse og sakramentenes forvaltning, prøver Den norske kirke i sine demokratiske organer å reflektere over hva det er som kjennetegner og særpreger Dnk som kirke i dag, og i fremtiden.

Den norske kirke er del av et større kirkefelleskap, både i Norge og internasjonalt. I flere sammenhenger, blant annet i Kirkenes verdensråd og i Det lutherske verdensforbund, har man satt fokus på diakonien som et sentralt tema når det gjelder arbeidet med kirkens selvforståelse, ekklesiologien. Den diakonale refleksjon bidrar til å si noe om hva det betyr å være kirke i verden, menigheten i lokalsamfunn.

Teologisk nemnd under Mellomkirkelig råd er en viktig aktør og bidragsyter når det gjelder den teologiske tenkningen i forhold til ny kirkeordning. Teologisk nemnd har et særskilt ansvar for å gi fagteologiske innspill i arbeidet med ny kirkeordning, samt peke på relevansen våre økumeniske avtaler og forpliktende samarbeidsrelasjoner har for tydeliggjøring av kirkens teologiske selvbestemmelse.

Nemnda ønsker derfor å sette et særlig søkelys på betydningen av kirkens diakonale selvforståelse for utformingen av en fremtidig kirkeordning.

En slik diakonal refleksjon vil, etter nemndas mening, bidra til at Den norske kirke fremstår som en tydelig aktør i det norske samfunn, som relevant bidragsyter i samfunnsdebatt og samfunnsanalyse, som kritisk og profetisk røst når menneskeverdet trues og skaperverket står i fare for å bli ødelagt, og som en relevant stemme når det gjelder verdivalg i det offentlige rom.

Både Den norske kirkes eget arbeid med en diakonal selvforståelse og arbeidet som pågår i internasjonal sammenheng er viktige bidrag når en ny kirkeordning skal utmeisles.

Kirken er en sentral aktør i lokalsamfunnene i Norge. Et stort flertall av Norges befolkning er dømte medlemmer i Den norske kirke. Hva betyr det for kirkens identitet og oppdrag?

Kirken lever ikke i et "lukket rom", men midt i samfunnet. Kirkens diakonale identitet er derfor i stor grad relevant for kirkens selvforståelse. Det er nettopp diakoniens egenart som kirkens brobyggertjeneste som bidrar til å tydeliggjøre kirkens oppdrag som kirke "midt i verden".

Dnk og diakoniforståelse

Den norske kirkes visjon er av de sentralkirkelige organer blitt sammenfattet med "å være en bekjennende, misjonerende, tjenende og åpen folkekirke."

Kirkemøtet i 2004 vedtok dokumentet "Den norske kirkes identitet og oppdrag", der kirkens selvforståelse som *tjenende kirke* ble utdypet på følgende vis:

5. En tjenende kirke

Den norske kirke er kalt av Gud til å stå på de svakes og utstøttes side, påpeke urett, lindre og overvinne nød. Den norske kirke skal være en tjenende kirke, et diakonalt fellesskap der mennesker gir omsorg og finner omsorg. Kirken utfordres og utfordrer til forvaltertjeneste i en verden der livsmiljø og ressurser er truet, til kamp for rettferdighet der kløften mellom rike og fattige øker, og til handling for fred der mennesker lever med urett og krig.

I følge Plan for diakoni 2007 er "Visjonen for Den norske kirkes diakonale tjeneste: Guds kjærlighet til alle mennesker og alt det skapte, virkeliggjort gjennom liv og tjeneste (Plan for diakoni 2007)".

Diakoni defineres på følgende måte:

"Diakoni er kirkens omsorgstjeneste. Den er evangeliet i handling og uttrykkes gjennom nestekjærlighet, inkluderende fellesskap, vern om skaperverket og kamp for rettferdighet."

(Ibid., 4)

Det legges vekt på at diakoni skjer på mange plan:

Alle utfordres til et hverdagsliv i tjeneste. Det gjelder alle aldersgrupper. Diakonien er både en grunntone i alle forhold i menigheten, og den konkretiseres i egne tiltak. Diakonien har et spesielt ansvar der få eller ingen bryr seg. Gjensidighet og respekt for hverandres verdighet er grunnleggende. Globaliseringen utfordrer diakonien spesielt. Kulturelt og etnisk mangfold gjenspeiles i menighetens liv. Mennesker som lider angår oss, om de befinner seg i umiddelbar nærhet eller i andre land. Vern om skaperverket handler om et globalt og et lokalt ansvar. (...) Samarbeid er nødvendig og gir store muligheter. Det anbefales å søke samarbeid innen kirken, mellom andre kristne kirker og i forhold til organisasjoner og institusjoner, offentlige instanser og også med grupper fra andre religioner. Det er viktig å tenke helhetlig om diakonien idet man ser lokalmenighetens diakonale arbeid og den spesialiserte tjenesten ved diakoninstitusjoner og -organisasjoner i sammenheng.

Planen går langt i å konkretisere hva det betyr å være diakonal kirke på lokalplan:

Det overordnede perspektivet må være at kirkens diakoni står sammen med alle mennesker av god vilje i arbeidet med å ivareta de grunnleggende verdiene i samfunnet. Dette innebærer utstrakt samarbeid og en samordning av ulike tjenester. Kirken er på en særlig måte kalt til å møte de åndelige eller religiøse behovene som ligger innvevd i menneskers nød og smerte. Med bakgrunn i den innsikt og den erfaring som møtet med enkeltmenneskers og gruppers livssituasjon har gitt, har kirken et ansvar for å være pådriver i forhold til de lokale myndighetene innen helse- og sosialsektoren. Menighetene har særlige muligheter i lokalmiljøet ved de bånd som er knyttet mellom kirke og folk. Gjennom de kirkelige handlinger kommer kirkens ansatte i nærkontakt med flertallet i befolkningen. Gjennom dåp, konfirmasjon, vigsel og gravferd kommer man i berøring med mange ulike livsskjebner som utfordrer til diakonalt nærvær og engasjement. (Ibid.,8)

Det er med andre ord ikke tvil om at Dnk i sine plandokumenter og vedtak har sett på sin diakonale identitet og oppdrag som en viktig og nødvendig del av sin selvforståelse. Diakonien som en del av kirkens identitet er sentral for kirkens tilstedeværelse "i verden", og avgjørende for å motarbeide kunstige skillelinjer mellom kirken som den gudstjenestefeirende menighet og kirken som aktør i samfunnet og i verden.

Plan for diakoni 2007 synliggjør også en nytenkning omkring diakoni, der diakoni er en del av kirkens vesen, og preges av en forståelse av diakoni der gjensidighet og fellesskap står sentrale. Dermed er nytenkningen omkring diakoni slik den er formulert i Plan for diakoni 2007 i samsvar med en nytenkning i internasjonal sammenheng, der diakoni ikke begrenses til barmhjertighetshandlinger, men om gjensidighet, brobygging og kamp for rettferdighet.

I Plan for diakoni 2007 legges det til grunn en forståelse av diakoni som en del av kirkens oppdrag, Guds misjon, i verden. Diakoni er ikke en selvvalgt aktivitet kirken har, blant mange, men hører til det å være Guds kirke på jorde. Det diakonale oppdrag er en del av kirkens sendelse til verden. Det er klare paralleller mellom Kirkemøtetes vedtak om misjon og Kirkemøtetes vedtak om diakoni: Diakonien er forankret i Guds oppdrag, *missio Dei*, og bør derfor være et avgjørende perspektiv i kirkens arbeid med egen fornyelse og nye ordninger.

Det er derfor nødvendig å analysere hvorvidt denne tenkningen og den sterke vektleggingen av kirkens diakonale oppdrag gjennomsyrrer hele kirkens praksis og selvforståelse, og hvordan den kan integreres i både nytenkningen omkring Dnks ekklesiale selvforståelse og utformingen av dens nye ordninger.

Teologisk nemnd mener at innspillene fra den økumeniske og internasjonale diskursen omkring kirkens diakonale identitet kan bidra til at også Dnk i sitt viktige arbeid med nytenkning omkring egen identitet og eget oppdrag kan integrere dette perspektivet.

Diakonien i KV og LVF

Teologisk nemnd har arbeidet med nyere dokumenter om diakoni fra blant annet Kirkenes Verdensråd og Det lutherske verdensforbund.

Det er verdt å merke seg at diakonien og tenkningen omkring kirkens diakonale identitet blir tematisert i stadig flere dokumenter fra de internasjonale økumeniske organisasjonene. Teologisk nemnd har også merket seg et nytt fokus på diakonal utdanning innenfor spekteret av utdanninger til kirkelig tjeneste. Utrustning av medarbeidere med diakonal spisskompetanse ses på som svært relevant innenfor kirkenes fokus på utdanning til kirkelig tjeneste.

Teologisk nemnd har arbeidet spesielt med dokumentene fra KV "Theological Perspectives on Diakonia in the Twenty First Century", et dokument som skal drøftes på KVs generalforsamling i Korea til høsten, samt KVs Faith and Order dokument "The Church: Towards a Common Vision", som er et høringsdokument medlemskirkene skal drøfte i de kommende årene. Videre har TN drøftet LVFs document "To Love and Serve the Lord: Diakonia in the Life of the Church" (fra den anglikansk-lutherske dialogkommisjonen), samt dokumentet *Diakonia in Context*.

Det er mye interessant og relevant tenkning omkring kirkens diakonale identitet og diakoniens forståelse i mange av disse dokumentene. Et fellestrekk for det spesifikke arbeidet med diakoniforståelsen i noen av tekstene er at diakonien anses for å være en nødvendig del av kirkens vesen og egenart. Spørsmålene omkring kirkens lære på den ene siden og kirkens liv i verden på den andre siden må tenkes i sammenheng. Flere av dokumentene er også tydelig på at en slik diakonal selvforståelse også må ha konsekvenser for hvordan kirken organiserer seg, og hvilke prioriterer som settes.

Utfordringen i forhold til noen av dokumentene er at de i svært liten grad forholder seg til hverandre og dermed kan gi inntrykk av å peke i ulik retning. Eksempelvis opererer ekklesiologidokumentet fra KV med en diakoniforståelse som ikke er ajourført med diakonitenkningen slik man for eksempel finner det i dokumentet om diakoni som skal presenteres på generalforsamlingen i Korea.

Mens man på den ene siden understreker at tro og liv hører sammen og at spørsmålet om kirkens identitet og oppdrag må drøftes i forhold til konteksten og samfunnet, ser det fortsatt ut som om det er vanskelig å gjøre rede for kirkens læremessige grunnlag og kirkens "interne liv" og integrere det samme perspektivet. Dermed skaper man skillelinjer mellom det kirken er og det kirken gjør, og underforstått blir diakonien en slags "sektorvirksomhet" for kirken, ikke en integrert del av dens identitet.

Dette er en interessant utfordring også for Den norske kirke: Dnk understreker at diakonien er en del av kirkens identitet. Samtidig er det nødvendig å reflektere over og initiere en teologisk samtale omkring tolkningen av Confessio Augustana VII, det som tradisjonelt fremstilles som luthersk ekklesiologi. Teologisk nemnd ønsker å peke på behovet for et utdypende arbeid med kirkeforståelsen, der bekjennelsens utsagn både tolkes ut fra deres kontekst og der man drøfter hvordan dagens ekklesiologiske nytenkning kan videreføre og fornye en muligens for snever lesning av visse sider av den lutherske bekjennelsen. Ressursene fra Det Lutherske Verdensforbund vil kunne være et viktig bidrag til vårt eget arbeid med den ekklesiologiske nytenkningen. I denne sammenhengen kan det også være nyttig å drøfte hvordan toregimentslæren som en modell til å tilrettelegge forholdet mellom kirken og det offentlige

ansvar må nytolkes i den historiske situasjonen vi beveger oss inn i, med fornyete relasjoner mellom stat og kirke og nye utfordringer i samfunn og verden.

Hva betyr det for tenkningen omkring egen identitet og selvforståelse i en tid for fornyelse av både ordninger og selvforståelse?

Veien videre

Diakoni er en del av kirkens sendelse i verden. Det diakonale perspektiv kan bidra til å styrke kirkens tilstedeværelse i samfunnet, for menneskene og skaperverket.

I det pågående arbeid med kirkeordningen er det viktig at Kirkemøtevedtakene om diakoni og misjon integreres. Det innebærer også nødvendigheten av å se på nytt på hvordan CA VII og torementslæren må tolkes inn i en kontekst i forandring, når luthersk ekklesiologi fornyes både hos oss og sammen med våre søsterkirker globalt.

Kirkens rolle i det offentlige rom er under stadig fornyelse. Det diakonale perspektivet vil kunne bidra til å utvikle teologien og nye ordninger for Den norske kirke som hele tiden synliggjør kirkens rolle i sivilsamfunnet, som den "folkekirken" kirken kjennetegnes som i den nye grunnloven.

Teologisk nemnd ønsker å peke på betydningen av kirkens diakonale identitet og oppdrag for prosessen rundt ny kirkeordning. Dokumentene fra Kirkenes Verdensråd og Det Lutherske verdensforbund bidrar til et fornyet fokus på dette og bekrefter kirkens diakonale oppdrag slik en er blitt fremhevet mange ganger i de senere års vedtak fra Kirkemøtet i Dnk. Utfordringen blir å synliggjøre denne tenkningen både når det gjelder arbeidet med kirkens identitet og oppdrag og i forhold til fremtidige ordninger for kirken.

Teologisk nemnd ber Mellomkirkelig Råd om å vurdere hvorvidt saken bør fremmes for Kirkeråds- og Kirkemøtebehandling.

Notatet ble utarbeidet av Stephanie Dietrich, etter innspill på mail fra referansegruppen som er nevnt i vedtaket TN AU 1/12

TN/AU 1/12: Ekklesiologi og diakoni:

Vedtak:

- Stephanie Dietrich utarbeider et utkast til notat om ekklesiologi og diakoni i samarbeid med andre fagpersoner. Notatet vil inneholde forslag om kirkemøtesak i 2014, og oversendes MKR til behandling 5. – 6. mars 2013.
  - TN/AU foreslår følgende personer til gruppen: Tron Fagermoern, Kjetil Fretheim, Kjell Nordstokke (Stephanie Dietrich forespør), Trygve Wyller (Hallgeir Elstad forespør).
-

